

novoměstský kurýr

5/2018

ČLÁNKY - INFORMACE - AKTUALITY - NÁZORY - FOTOGRAFIE

Zámek Opočno - pohled z nádvoří Foto: J.B.

www.novomestskykuryr.info

OBSAH: MAPA REGIONU
OBCE S VAZBOU NA NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ
OPOČNO - CO O SOBĚ NAPSALI V ROCE 1939
OPOČNO Z INTERNETU

NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ
FOTO Z OBCE OPOČNO
POHLEDY Z MĚSTA
OD KLADSKÉHO POMEZÍ

INSPIROMAT
ŽERTOVNÉ OBRÁZKY
FOTO NA ZADNÍM LISTU

Obce bývalého okresu Nové Město nad Metují
(Obce seznam stav 1939, přidružení současnost).

	Obec	Zahrnuje obce a místa	Novkurýr
1.	Bačetín	Bačetín	05/2015
2.		Sudín	05/2015
3.	Bílý Újezd	Bílý Újezd	09/2016
4.		Hroška	09/2016
5.		Masty	09/2016
6.		Roudné	09/2016
7.	Bohdašín	Bohdašín	02/2015
8.		Bydlo	02/2015
9.		Rokol	02/2015
10.		Vanovka	02/2015
11.	Bohuslavice	Bohuslavice	06/2014
12.	Bolehošť	Bolehošť	08/2016
13.		Bolehošťská Lhota	08/2016
14.		Lipiny	08/2016
15.	Byzhradec	Byzhradec	10/2016
16.	Bystré	Bystré	04/2015
17.	Černčice	Černčice	04/2014
18.	České Meziříčí	České Meziříčí	02/2016
19.		Skršice	02/2016
20.		Tošov	02/2016
21.	Deštné v Orlických horách	Deštné v Orl. horách	09/2017
22.		Jedlová v Orl. horách	09/2017
23.		Plasnice	09/2017
24.	Dobré	Dobré	06/2017
25.		Hlinné	06/2017
26.		Kamenice	06/2017
27.		Rovné	06/2017
28.	Dobruška	Dobruška	
29.		Běstvíny	11/2015
30.		Domašín	01/2018
31.		Doly	01/2018
32.		Chábory	03/2018, 05/2017
33.		Křovice	12/2015
34.		Mělčany	03/2018
35.		Miškov	02/2018

36.		Paseky	02/2018
37.		Pulice	04/2018
38.		Spáleníště	02/2018
39.		Studánka	05/2017,02/2018
40.	Dobřany	Dobřany	07/2015
41.	Chlístov	Chlístov	10/2015
42.	Janov	Janov	03/2015
43.	Jestřebí	Jestřebí	09/2013
44.	Jílovce	Jílovce	05/2016
45.	Kounov	Kounov	07/2017
46.		Hluky	07/2017
47.		Nedvězí	07/2017
48.		Rozkoš	07/2017
49.		Šediviny	07/2017
50.	Králova Lhota	Králova Lhota	04/2016
51.	Křivice	Křivice	11/2017
52.	Ledce	Ledce	07/2016
53.		Klášteř nad Dědinou	07/2016
54.		Újezdec	07/2016
55.	Libchyně	Libchyně	01/2014
56.	Mezilesí	Mezilesí	02/2014
57.	Mokré	Mokré	02/2017
58.	Nahořany	Nahořany	07/2014
59.		Dolsko	07/2014
60.		Městec	07/2014
61.		Lhota - Doubravice	07/2014
62.	Nové Město nad Metují	Nové Město nad Metují	12/2013, 14
63.		Krčín	
64.		Spy	11/2014
65.		Vrchoviny	10/2014
66.	Nový Hrádek	Nový Hrádek	10/2017
67.		Dlouhé-Rzy	10/2017
68.		Doly	10/2017
69.		Krahučín	10/2017
70.	Očelice	Očelice	03/2017
71.		Městec nad Dědinou	03/2017
72.	Ohnišov	Ohnišov	01/2015
73.		Zákraší	01/2015
74.	Olešnice v Orlických horách	Olešnice v Orl. horách	08/2015

75.	Opočno	Opočno	05/2018
76.		Čánka	01/2017
77.		Dobříkovec	01/2017
78.	Osečnice	Osečnice	12/2017
79.		Lomy	12/2017
80.		Proloh	12/2017
81.	Podbřeží (Skalka)	Podbřeží (Skalka)	05/2017
82.		Lhota Netřeba	05/2017
83.		Netřeba	05/2017
84.		Přímý	05/2017
85.		Studánka	05/2017
86.		Škutina	05/2017
87.	Pohoří	Pohoří	01/2016
88.	Provodov-Šonov	Provodov-Šonov	09/2014
89.		Domkov	09/2014
90.		Václavice	09/2014
91.		Šeřeč	09/2014
92.	Přepychy	Přepychy	04/2017
93.	Přibyslav	Přibyslav	11/2013
94.	Rohenice	Rohenice	03/2016
95.	Sedloňov	Sedloňov	08/2017
96.		Polom	08/2017
97.		Ošerov	08/2017
98.	Semechnice	Semechnice	12/2016
99.		Podchlumí	12/2016
100.	Sendraž	Sendraž	10/2013
101.	Slavětín nad Metují	Slavětín nad Metují	08/2014
102.	Slavoňov	Slavoňov	03/2014
103.		Blažkov	03/2014
104.	Sněžné	Sněžné	06/2015
105.	Trnov	Trnov	11/2016
106.		Houdkovice	11/2016
107.		Malá Záhornice	11/2016
108.		Záhornice	11/2016
109.		Zádolí	11/2016
110.	Val	Val	09/2015
111.		Provoz	09/2015
112.	Vršovka	Vršovka	05/2014
113.	Vysoký Újezd	Vysoký Újezd	06/2016

NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ obec, která byla okresním městem

Nové Město nad Metují bylo okresním městem. V čísle 2/2015 tohoto provedení „Novoměstského kurýra“ jsem uveřejnil mapu okresu Nové Město nad Metují z roku 1938. Které obce novoměstský okres tehdy zahrnoval, vyplývá z této mapy.

Seznam, který je uveden v předchozí tabulce je aktuální seznam obcí dle výše uvedené mapy novoměstského okresu.

Přidružené obce k těm větším odpovídají současnému stavu (t.j. cca rok 2017).

Tabulka je průběžně upravována a doplňována.

V jednotlivých číslech měsíčníku „Novoměstský kurýr“ se budu věnovat obcím, které jsou v tabulce na straně 3.

V tabulce najdete, ve kterém čísle měsíčníku „Novoměstský kurýr“ se o příslušné obci píše.

V knize „Nové Město nad Metují a jeho kraj“ o sobě obce novoměstského okresu napsaly krátkou nebo i delší informaci.

Ovšem je třeba připomenout, že v roce 1939, kdy kniha vznikala, už existovaly Sudety, tj. území, které bylo od Československa v roce 1938 dohodou velmocí v Mnichově odříznuto. A tak některé původní obce novoměstského okresu do knihy „Nové Město nad Metují a jeho kraj“, která vyšla na začátku roku 1940, nemohly nic napsat. Samozřejmě tyto obce jsem podle výše zmíněné mapy do okresu Nové Město nad Metují zahrnul.

Obce budu volit namátkově dle mé nálady, kam se mi bude chtít právě jet. Pokračuji obcí OPOČNO.

Jindřich Buchal.

OPOČNO

Co o sobě napsali v roce 1939 v knize „Nové Město nad Metují a jeho kraj“:

Ve výše uvedené knize o sobě Opočno nenapsalo nic.

Takže podívejme se do jiných zdrojů.

Nejdříve www stránky Opočna:

Historie.

První zmínka o hradišti Opočně (oppidum Opoczen), stojícím na místě nynějšího zámku, je v Kosmově kronice a váže

se k roku 1068. Původ hradiště patrně spadá až do doby před vznikem českého raně feudálního státu a lze předpokládat, že bylo jedním z opěrných bodů Slavníkovského knížectví.

Významný vstup Opočna do historie nastává až v 1. polovině 14. století založením gotického hradu s městečkem. V husitské době na opočenském hradě sídlil Jan Městecký z Opočna, zprvu příznivec Husova učení, později nepřítel husitů. Gotický hrad byl v roce 1425 dobyt a pobořen sirotky a přítomností husitů město značně utrpělo. Vlivem pozdně gotické intenzivní stavební činnosti dochází k obnově hradu, který v průběhu 15. století vystřídal kromě Valečovských z Hrádku a Valečova více majitelů. Z této doby se uchovala mohutná kulatá věž zvaná hladomorna a zbytky opevnění. Na konci 15. století získal Opočno významný český šlechtický rod Trčků z Lípy.

V 16. století došlo k hospodářskému vzestupu města a vzniku řady významných renesančních staveb. V letech 1560-69 Trčkové uskutečnili velkolepou přestavbu hradu v renesanční zámek s arkádovým nádvořím severoitalského typu, jakož i přestavbu hradní kaple sv. Ondřeje (nynější děkanský kostel Nejsvětější Trojice) na rodovou hrobku Trčků z Lípy. Kromě renesančních budov zámeckého areálu, rozšířeného v roce 1602 o významnou architekturu letohrádku s okrasnou zahradou a později o míčovnu, se nacházejí architektonické doklady renesance i na půdě vlastního města. Jedná se především o přestavbu domů na Trčkově náměstí, z nichž mnohé jsou renesanční novostavby. V roce 1634 bylo Opočno Trčkům konfiskováno a přešlo do majetku rodu Colloredo. Ti postupně přestavěli zámek v barokním slohu a na počátku minulého století změnili charakter okrasného parku s užitkovou zahradou na volně pěstovaný přírodně krajinářský park, který byl rozšířen i do údolí Zlatého potoka.

Baroko přišlo do Opočna zdeptaného třicetiletou válkou spolu s řádem kapucínů, povoláných tehdejším majitelem panství hrabětem Ludvíkem Colloredem. Vybudováním prostého kapucinského kostela s klášterem v letech 1676-77 na vnějším severovýchodním obvodu městského jádra byl uskutečněn první krok k rozšíření městského teritoria. Koncem 17. století ožila architektonická činnost v zámeckém areálu, především na zámku zničeném požárem, který měl za následek četné úpravy a přestavby. Na druhé fázi těchto úprav z počátku 18. století se výrazně podílel G.B. Alliprandi, pod jehož vede-

ním byla v roce 1716 barokně upravena a rozšířena zámecká kaple sv. Ondřeje, která byla následně povýšena na farní kostel Nejsvětější Trojice. Četné požáry v 1. polovině 18. století byly vzpruhou barokizace města a podnětem ke kvantitativně významné barokní přestavbě i novostavbám vznikajícím již mimo obvod historického jádra na trojúhelném půdorysu nynějšího Kupkova náměstí.

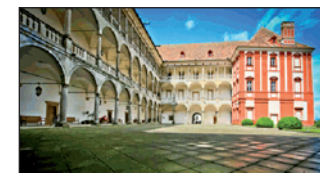
Období klasicismu se projevilo kvantitativně a bez vyšších výtvarných nároků v postupném rozšiřování městského teritoria započatém již v baroku. Klasicistní vlna zasáhla v podobě větších stavebních úprav i zámek včetně vedlejších budov s jízdárnou a letohrádek. Druhá polovina 19. století se projevila převážně doplňováním a rozšiřováním stávající zástavby a vtiskla velké části domů eklektický vzhled, za nímž se skrývá starší vývojový organismus. Poválečná doba přinesla Opočnu dosti značný stavební vývoj, který se ovšem odehrává především na sídlištních situovaných tak, aby nekonkurovaly historickému jádru v dálkových pohledech, ve kterých působí město zvláště příznivě.

Zdroj: www stránky města Opočno.

Památky.

Zde jsem opět použil seznam a informační obrázky, které má město Opočno na svých www stránkách. Vyjmenovaných památek je celkem 25. Většinu z nich jsem i já vyfotografoval a jejich foto najdete dále.

Jde o následující památky vyjmenované městem Opočno:

1. Zámek.

Významná renesanční stavba severoitalského typu, dílo neznámých vlášských stavitelů, byl vybudován za Viléma Trčky z Lípy v rozmezí let 1560 – 1569 na místě středověkého strážního hradu z prvé poloviny 14. století. Vlastní zámecká budova tvoří nejvýchodnější výběžek mohutného stavebního komplexu. Z původní uzavřené čtyřkřídlé dispozice (do roku 1820) zůstala dnes zachována v nedotčené renesanční podobě tři křídla kolem obdélného nádvoří, otevřeného na východní straně terasou. Všechna tři křídla jsou otevřena do nádvoří třemi průběžnými řadami arkád. Významné barokní úpravy zámku byly započaty po požáru celého objektu koncem 17. století italským stavitelem G.B. Allipradim, kdy

byla zřízena i zámecká kaple sv. Anny. Od počátku 19. do počátku 20. století byly postupně upravovány i vnitřní prostory v duchu klasicistním a později v tzv. francouzském palácovém stylu, čerpajícím z renesance a rokoka. Po této poslední colloredovské adaptaci byly na opočenském zámku umístěny velké sbírky obrazů, zbraní, národopisných exotik a loveckých trofejí.

2. Bývalý úřednický trakt s hradní baštou

Přízemní objekt tzv. „starého důchodu“, bývalého úřednického traktu správy zámku, je situován na východní straně vnějšího nádvoří, mezi severním křídlem zámku a jižním křídlem pivovaru. Dnešní průčelí a interiér v jádru renesančního objektu pochází až z počátku 19. století. Stará válcová bašta – hladomorna byla vystavěna při obnově pobořeného středověkého hradu po roce 1425. Původně studniční věž sloužila od roku 1598 do počátku 18. století jako vězení. Významnější stavební úpravy obou objektů byly provedeny na konci 17. století.

3. Bývalý zámecký pivovar.

Rozlehlý dvoukřídlový objekt, uzavírá spolu s přilehlým objektem čp. 2 severní stranu vnějšího zámeckého nádvoří. Původ objektu spadá do doby výstavby renesančního zámku, tedy do 60. let 16. století.

Dnešní vzhled je výsledkem barokních úprav fasád a dílčích klasicistních úprav interiéru. Po celou dobu náležel opočenské vrchnosti, tj. Trčkům a Colloredům (ti od r. 1789 užívali ještě přídomek Mansfeld), kteří ho v posledních letech existence pronajímali různým nájemcům. Pivovar byl zrušen v roce 1933.

4. Bývalý úřední dům.

V jádře barokní čtyřkřídlový objekt s vnitřním čtvercovým dvorem byl dodatečně připojen ke stavbě pivovaru. Významná architektura z počátku 17. století s barokní fasádou a dochovanými klenbami v přízemí tvoří nedílnou součást zámeckého areálu. Objekt sloužil jako úřední dům (důchod) Colloredům, později byl zapůjčen státu jako bu-

dova okresního soudu. Objekt vyžaduje celkovou rekonstrukci a v současné době je využit pouze částečně.

probíhající v severojižním směru, navazuje obdélná stavba zámecké jízdárny s klasicistní fasádou s hlavním průčelím připojeným ke vstupní bráně do nádvoří zámku. Tento původně barokní objekt byl nově postaven po požáru v roce 1820.

5. Vedlejší budovy s jízdárnou.

Soubor převážně jednopatrových budov složitěho půdorysného uspořádání je situovaný na západní straně zámeckého areálu. Jeho základem je patrová stavba bývalých koníren s objektem východního křídla s vyhlídkovou loggetou a hernou, spojujícího konírny a kočárovnu se zámekem. Na křídlo koníren, spojujícího fasádou s hlavním průčelím připojeným ke vstupní bráně do nádvoří zámku. Tento původně barokní objekt byl nově postaven po požáru v roce 1820.

6. Děkaný kostel Nejsvětější Trojice

Původ kostela, tvořícího součást zámeckého areálu, je kladen do první poloviny 14. století, kdy na jeho místě stála gotická hradní kaple sv. Ondřeje. V roce 1567 byl objekt renesančně přestavěn za účelem zřízení rodové hrobky Trčků z Lípy. V roce 1716 byla provedena G. B. Alliprandim významná vnější barokní přestavba objektu. Původní renesanční interiér zůstal zachován. Relikviář a kazatelna s řezanou výzdobou na řečništi z let 1711 – 1715 jsou dílem italského řezbáře G. B. Bully. Z počátku 18. století je i hlavní oltář. Pro své architektonické hodnoty patří stavba mezi přední dochované památky z doby renesance u nás. Renesanční budova sousední fary pochází z roku 1567. Barokní úpravy z počátku 18. století jsou typickým dokladem vývoje zástavby i přestavby města. V letech 1623 – 1729 sloužila jako školní budova.

7. Sousoší sv. Jana Nepomuckého

Barokní plastika s personifikací Pomluvy z roku 1729 (rok svatořečení sv. J. Nepomuckého), jejíž autorství je připisováno Ignáci Rohrbachovi z Chrudimi.

8. Sousoší sv. Floriana

Sv. Florian mezi anděly je vysoce kvalitním barokním sousoším z roku 1734 od Braunova následovníka J. F. Pacáka. Nápis na podstavci s prosbou o ochranu města před ohněm, kterým bylo město dříve často sužováno, nechal vytesat Rudolf Colloredo. Sousoší tvoří hodnotový protějšek skupině sv. Jana Nepomuckého. Obě sochy jsou umístěny na trojbokých soklech s balustrovým zábradlím kolem.

9. Panská míčovna – špejchar

Přízemní renesanční objekt panské míčovny, postavený společně se sousedním letohrádkem v roce 1602 do příkopu podhradí, tvoří součást renesančních budov zámeckého areálu. V 19. století byl upraven pro potřeby panské sýpky a původní renesanční průčelí bylo z dopravních důvodů nahrazeno

pseudorenesanční fasádou. Sousední objekt čp. 6 v Zámecké ulici, je rodným domkem významné osobnosti světového malířství 20. století, malíře Františka Kupky (1871 – 1957). Tento velký český malíř, činný od roku 1895 v Paříži, autor prvních abstraktních obrazů, svou tvorbou předběhl dobu o půl století. Byl zakladatelem orfismu, hnutí v malířství, které vyjadřovalo vnímání světa pouze barvou.

10. Zámecký letohrádek

Volně stojící patrový objekt ve „francouzském stylu“ nad údolím Zlatého potoka byl postaven v roce 1602 v duchu severské pozdní renesance, podle vzoru královského letohrádku v pražské Staré královské oboře v Bubenči. Empírové úpravy průčelí objektu byly provedeny v roce 1810. Letohrádek je spojen

s děkaným kostelem (oratoriem) a hlavní zámeckou budovou krytou chodbou.

11. Zámecký park a palmový skleník.

Počátkem 17. století byl v prostoru před zámeckým letohrádkem vybudován „francouzský park“ s užitkovou zahradou, kde se pěstovalo i exotické ovoce. S příchodem klasicismu dochází po roce 1820 ke změně charakterem okrasného parku v přírodně krajinářský tzv. „anglický park“.

Volně pěstovaný park byl rozšířen i do údolí Zlatého potoka (Rudolfovo údolí), rokle vytvořené v opukové skále, kam původně zasahovala obora. Jeho rozloha se rozšířila na 19,5 ha. Součástí horní části parku je palmový skleník, postavený v duchu empiru v roce 1820. Nově rekonstruovaný objekt dodnes slouží svému účelu. Z drobné architektury spodní části zámeckého parku stojí za zmínku dřevěný altán „čínský pavilon“, umístěný na břehu druhého rybníku vybudovaného na Zlatém potoce a upraveného během významné rekonstrukce parku v roce 1875. Na několika místech v parku jsou zřízeny vyhlídky s pohledy na panorama zámku, vodní hladiny rybníků a vzdálená podhůří Orlických hor a Krkonoš. Prohlídka členitého údolí jednoho z nejkrásnějších parků a citlivé zahradní architektury 19. století je zároveň námětem pro samostatnou procházku tímto pozoruhodným krajinářským celkem se vzácnými dřevinami a zbytky původních suťových lesů s habrem a jilmem. Navazující lesní komplex obory je známý chovem daňka.

12. Barokní dům čp. 141

Hodnotná barokní architektura z roku 1740 s původní fasádou a částečně dochovanými klenbami je dokladem barokní přestavby města. Na čelním průčelí objektu je umístěn obraz Panny Marie Czenstochovské. V nice západní fasády se nachází drobná rokoková plastika sv. Jana Nepomuckého.

13. Mariánský (morový) sloup.

Kvalitní kamenická práce z roku 1718 od italského sochaře Giovana Battisty Bully tvoří významnou dominantu prostoru Kupkova náměstí. Obsahuje nadživotní plastiky morových světců (Roch, Šebestián, Karel Boromejský, František Xaverský) a korintský sloup s plastikou Panny Marie Immaculaty ve vrcholu. Soušední kašna v podobě kvadrilobu je dokladem barokního kamenického řemesla užitkového charakteru.

14. Domy čp. 134 a 208.

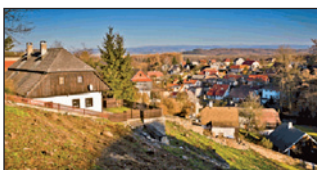
V jádru barokní domy význačně přestavěné v období klasicismu, upravované na konci minulého století. Sokolský dům byl postaven bývalým fidelem zdejšího panství Jiřím Pitkou v 1. pol. 18. století. V letech 1819 – 1883 zde žil spisovatel a básník Václav Trnobranský, autor libreta Smetanovy Rolnické.

15. Kapucínský klášter s kostelem Narození Páně.

Ojedinelý raně barokní komplex kostela a jednopatrových klášterních budov (do nedávna ústav sociální péče) založený r. 1673 Ludvíkem Colloredem z Wallsee, postavený v letech 1676 – 78 italským stavitel Bernardem Minellim. Po požáru v roce 1733 byl do dvou let

obnoven. Pozdně barokní kaple sv. Kříže (P. Marie) s čtyřkřídlým ambitem byla ke kostelu připojena v letech 1761 – 1763. Autorem cyklu Křížové cesty (14 rokokových olejomalb) z roku 1760 je vídeňský dvorní malíř 18. století Jan Václav Bergl, rodák ze Dvora Králové. Barokně upravená kamenná plastika na čelní fasádě znázorňuje Ježíše v Getsemanské zahradě. Patrný leptočet je připomínkou posledních úprav, provedených v roce 1886. S klášterním kostelem je spojena slavná opočenská pouť zvaná Porciunkule – lidově porcinkule, která je svátkem celého kraje a připadá na první neděli v srpnu. „Porciunkulí“, tj. „malým podílem“ nazval sv. František kostelík poblíž italské Assisi. Kostelík sám opravil a každoročně slavil výročí jeho posvěcení. Toto místo se stalo kolébku jeho duchovního díla a slaví se ve všech kostelích, kde působí Františkovi duchovní synové.

16. Lokalita „Podkostelí“.

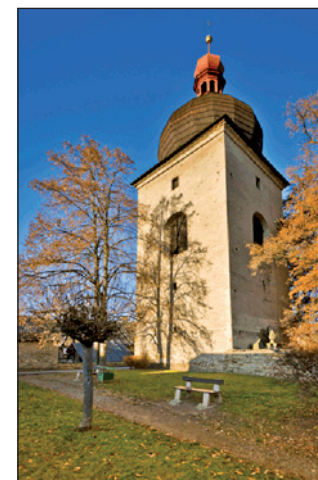
Významná součást historického jádra města, městská část Podkostelí, je dalším námětem pro obohacení procházky o krásné panoramatické pohledy na jihovýchodní část zámeckého areálu. V údolí s pozoruhodnými malebnými zákoutími je mistrovsky skloubena architektura s krajinou. Dochovanou štetovou cestu zatesanou ve skále lemují řada historicky zajímavých objektů barokního původu s pozdějšími přestavbami a úpravami, které spolu s kamennými opěrnými zdmi charakterizují původní způsob výstavby města v členitém území. Hodnotnou historickou architekturou Podkostelí je zejména „Stará fara“, (16.1), situovaná na terasovitém útvary bývalé panské vinice nad údolím Zlatého potoka při jihovýchodní straně ohradní zdi starého hřbitova. Starobylý objekt je připomínáný v souvislosti s bývalým farním kostelem Panny Marie, poprvé v roce 1352 a následně v roce 1364, kdy spolu s ním

vyhořel. Dnešní stavba, přestavěná v roce 1740, pochází patrně z konce 16. století. Lokalitou památkového zájmu je i městská část Švamberk, navazující ve spodní části údolí na Podkostelí, od kterého je oddělena Zlatým potokem s původním kamenným mostem.

17. Hřbitovní kostel P. Marie.

Objekt je situován v areálu „Starého hřbitova“ v jihovýchodní části městského jádra, na místě původně farního dřevěného kostela z roku 1361. Dnešní podoba kostela s pseudorenesančním zařízením a hodnotnou výtvarnou výzdobou vnitřních omítek a oken vznikla v roce 1810, kdy byl stavitel Zohornou starší kostel z počátku 17. století přestavěn a upraven na hrobku Colloredů, která je umístěna v suterénu objektu. Drobným barokním skvostem je márnice s mansardovou střechou na půdorysu zkoseného čtverce. Hřbitov, kam se pochovávali zemřelí z širokého okolí, byl zrušen v roce 1881. Nejstarší pomník pochází z roku 1602. V roce 1864 zde byl pochován zakladatel zdejší nemocnice MUDr. František Alois Skuherský.

18. Zvonice.

Masivní hranolová renesanční stavba vybudovaná z lomového kamene (opuky z místních lomů) v roce 1594 Italem Simonem de Paret je součástí areálu kostela P. Marie a zároveň jednou z hlavních dominant města v dálkových pohledech. Součástí stavby jsou zvony sv. Ondřeje z roku 1510 a sv. Václav z roku 1545.

19. Dům čp. 55.

Přízemní dvoukřídlový objekt starobylého vzhledu z 18. století. Hodnotná vývojová architektura s minimálními novodobými úpravami.

22. Dům čp. 15.

Hloubkově orientovaný renesanční měšťanský dům s dochovaným organismem přízemku bez závažnějších dispozičních změn. V jádru gotický objekt s dvěma patry sklepů byl upravován klasicistně a novodobě. Budova je v soukromém vlastnictví a čeká na rekonstrukci.

20. Dům čp. 24.

Přízemní barokní objekt s fragmenty obvodových zdí pocházejícími z počátku 16. století. Severovýchodní částí domu prochází městská hradba, na kterou navazoval dnes zčásti zasypaný hradní příkop, vedoucí od zámeckého letohrádku až ke zvonici. Dle historických pramenů stávala při tomto domě hradební branka.

23. Objekt čp. 13.

Renesanční měšťanský dům z počátku 17. století se sgrafitovou výzdobou čelní fasády. Částečné klasicistní úpravy byly provedeny po požáru v roce 1803. Sklep domu i část zdí nad úrovní terénu jsou gotické. Někdy je tento dům nazýván „katovnou“, ale tento název nemá žádné opodstatnění. Opočno nikdy v historii nemělo hrdební právo. Mučení a popravy odsouzených se konaly v Dobrušce.

24. Měšťanská škola.

Rozlehlý jednopatrový trojkřídlový objekt s desetiosou secesní fasádou byl od základu nově postaven v roce 1906 podle plánů stavitele L. Skřivánka na místě původní renesanční radnice a hostince (Maglaj). Architektonicky zajímavý objekt s hlavním vstupem z průchodu se symbolickým názvem

„Cesta světla“ uzavírá spolu s domem čp. 9 malou procházku po opočenských památkách.

25. Dům čp. 9.

Dnešní průčelí i dispozice jsou výsledkem barokní přestavby. Vývojově zajímavá architektura je viditelným dokladem existence podloubí, které bylo dříve součástí celé zástavby severní části malého náměstí.

Zdroj textu i obrázků
www.stránky města Opočno.

NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ

Tak jsem absolvoval staroslavné město Opočno. Přiznám se, že jsem měl obavy jak to pojednat, popsat celé město není v tomto prostoru možné. A tak jsem si vybral podle mě to nejdůležitější - zámek, památky, park a několik dalších pohledů.

Omlouvám se městu Opočno za použití jejich seznamu památek včetně informačních obrázků. To mi umožnilo vypracovat orientační mapu, na které je vyznačeno všech 25 památek vyjmenovaných městem Opočno. To usnadňuje představu o jejich poloze při jejich prohlídce.

Opočenský zámek je opravdu unikát, krásná stavba, krásné okolí. Opět se tu setkáváme s mým „milovaným“ Zlatým potokem, který vytváří pod zámkem malebné údolí, ve kterém jsou rybníky a upravený park. Nádherné místo pro romantické procházky. Za zmínku stojí i rozsáhlá obora, která se rozkládá až k Záhornici.

Většinu vyjmenovaných památek jsem vyfotil, u jednotlivých obrázků - kde je to možné - uvádím odkaz na číslo památky, kde město uvádí kvalifikovaný popis. Doporučuji návštěvu www stránek města Opočno, kde je možné se dozvědět řadu dalších informací.

V Opočně je přírodní koupaliště na rybníku Broumar. Také tam mají pěkný zimní stadion, také kulturní zázemí v „Kodymově domě“.

Opočno spojuje s nedalekou Dobruškou nejen rušná silnice ale i kvalitní cyklostezka, vzdálená od té silnice.

Přes Opočno je dnes silný provoz přímo přes náměstí, ovšem oni připravují obchvat, protože na rozdíl od Nového Města vědí, co je z hlediska tranzitní dopravy pro občany nejlepší.

Navštívil jsem i nádraží Opočno se sympatickým panem výpravčím, který mi sdělil, že trasa Opočno - Dobruška není úplně mrtvá, zůstala tam určitá část dopravy. To je dobrá zpráva.

Vyfotit Opočno jako celek se mi nepodařilo. Ze strání Orlických hor se Opočno často v krajině pěkně vyjímá, zblízka jsem ho vyfotil z té cyklostezky nad bývalou pulickou cihelnou. Pěkná vyhlídka je z parku u zámeckého letohrádku.

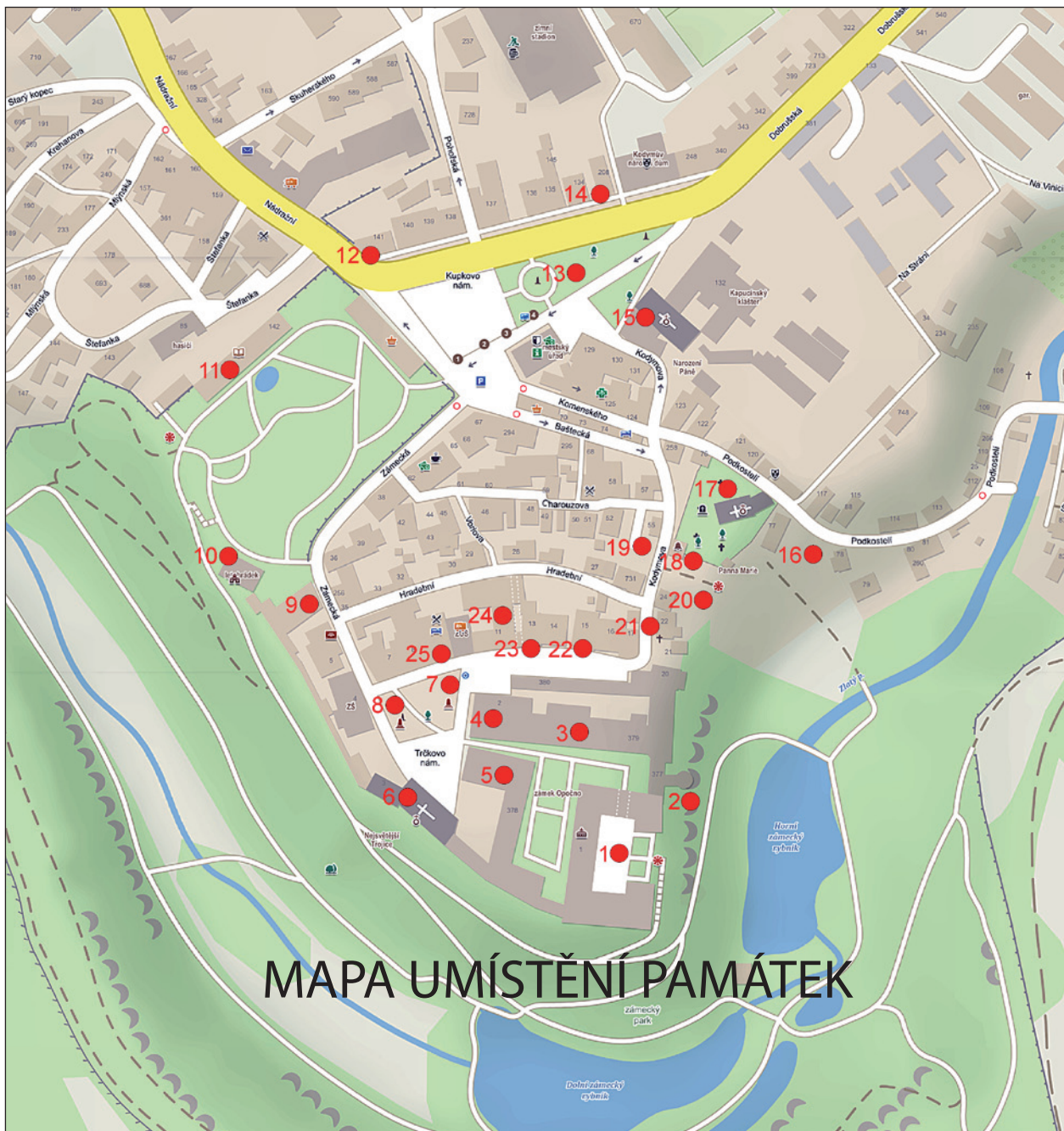
Celkově působí Opočno velmi sympaticky. Na náměstí najdeme i část zelených ploch s lavičkami, nechybí ani vodotrysk. Všude je pořádek a nadstandardní upravenost.

Přijďte se podívat. Podívejte se na následující fotografie.

Jindřich Buchal.

21. Socha**sv. Jana Nepomuckého.**

Podživotní plastika svěťce z roku 1709 v tradičním ikonografickém pojetí. Nejstarší dochovaná kamenická práce v okolí tvoří součást barokní sochařské výzdoby města. Do roku 1890 stávala na místě dnešní radnice na Kupkově náměstí. Objekt čp. 22 v pozadí je rodným domkem doktora a spisovatele, národního buditele Filipa Stanislava Kodyma (1811 – 1884), významného opočenského rodáka, působícího dlouhá léta v Praze.

FOTOGRAFIE Z OBCE OPOČNO

Opočno - zimní stadion.

Opočno - pomník padlým na náměstí.

Opočno radnice.

Opočno Kodymův dům.

Opočno Kupkovo náměstí - Mariánský (morový) sloup (viz památka č. 13).

Opočno Kupkovo náměstí - Mariánský (morový) sloup (viz památka č. 13).

Opčno Kapucínský klášter s kostelem Narození Páně (viz památka č. 15).

Opčno Kupkovo náměstí.

František Kupka - slavný rodák.
V pozadí domy čp. 134 a 208 (viz památka č. 14).

Opocno kostel Narození Páně.

Opocno Kupkovo náměstí.

Opocno Kupkovo náměstí - Mariánský (morový) sloup (viz památka č. 13).

Opocno hotel Holub.

Opocno - Mariánský (morový) sloup detail.

Opocno - Kupkovo náměstí, jižní konec.

Opocno - ulice Zámecká vedoucí k zámku.

Opocno - restaurace „U slunce“ v Zámecké ulici.

Opočno - Zámecká ulice. Vpravo panská míčovna - špejchar (viz památka č. 9).

Opočno - vpravo Panská míčovna - špejchar (viz památka č. 9).

Opočno - Zámecký letohrádek. (Viz památka č. 10)

Opočno - rodný dům Františka Kupky v Zámecké ulici.

Opočno - Hradební ulice.

Opočno - vstup na Trčkovo náměstí u zámku.

Opočno - Trčkovo náměstí.

Opočno - Trčkovo náměstí (viz památka 22,23,24,25).

Opočno - sousoší sv. Jana Nepomuckého (viz památka č. 7).

Opočno - sousoší sv. Floriana (viz památka č. 8).

Opočno - děkanský kostel Nejsvětější trojice (viz památka č. 6).

Opočno - děkanský kostel Nejsvětější trojice (viz památka č. 6).

Opočno - vedlejší budovy zámku s jízdárnou (viz památka č. 5). Vlevo bývalý „úřední dům“, (viz památka č. 4).

Opočno - Trčkovo náměstí.

Opočno - kamenná čelní plenta valu hradiště z doby první zprávy o městě.

Opočno - vstup k zámku.

Opocno - vedlejší budovy s jízdárnou, vlevo zadní trakt zámku.

Zámek - vstup na nádvoří. (Viz památka č. 1, 2).

Zámek - vstupní brána. (Viz památka č. 1, 2).

Zámek - nádvoří detail. (Viz památka č. 1, 2).

Zámek - dominantní řady arkád. (Viz památka č. 1, 2).

Zámek - terasa s výhledem na Orlické hory. (Viz památka č. 1, 2).

Zámecký park - jeden z můstků přes Zlatý potok. (Viz památka č. 11).

Zámek - východ do zámeckého parku. (Viz památka č. 1, 2).

Zámecký park - jedno z odpočinkových míst. (Viz památka č. 11).

Zámecký park - jeden z můstků přes Zlatý potok. (Viz památka č. 11).

Zámecký park. (Viz památka č. 11).

Zámecký park. (Viz památka č. 11).

Zámecký park. (Viz památka č. 11).

Zámecký park. (Viz památka č. 11).

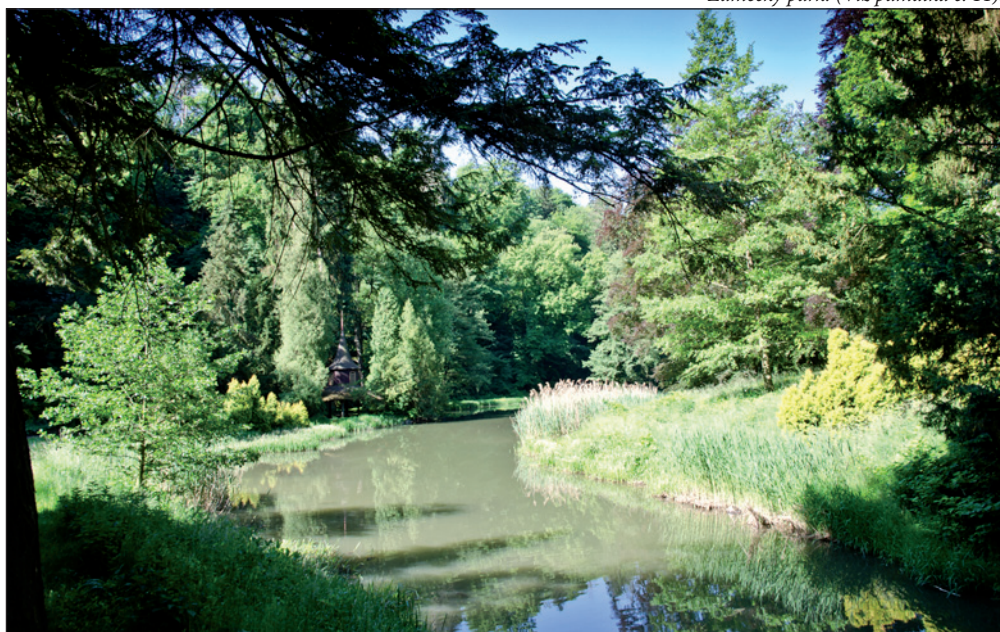
Zámecký park. (Viz památka č. 11).

Zámecký park. (Viz památka č. 11).

Zámecký park. (Viz památka č. 11).

Zámecký park. (Viz památka č. 11).

Zámecký park. (Viz památka č. 11).

Zámecký park. (Viz památka č. 11).

Zámecký park. (Viz památka č. 11).

Zámecký park - zajímavý kořenový systém.

Zámecký park. (Viz památka č. 11).

Kašna u zdi bývalého zámeckého pivovaru (viz památka č. 3).

MĚSTO OPOČNO

OPOČENSKÁ NAUČNÁ STEZKA - HLAVNÍ OKRUH

ZÁMEK

Na místě dnešního zámku stával na skalní ostrožně gotický hrad, který byl za husitských válek v roce 1425 zničen. Z tohoto hradu se dodnes dochovala později upravená válcová věž a zbytky opevnění. Smrtí Jana Městeckého z Opočna roku 1431 vymřel rod pánů z Dobrušky a Opočno a město střídalo své majitele. Konečně někdy v letech 1493 – 1495 ho koupil Mikuláš ml. Trčka z Lupy a tak se Opočno dostalo do vlastnictví jednoho z nejvýznamnějších českých rodů. Trčkové se začátkem 16. století nejprve pouštějí do úprav trosk hradu.

Největšího stavebního rozmachu palác dosáhl za vlády Viléma Trčky, který, inspirován italskou renesancí, zahájil rozsáhlé renesanční úpravy. Roku 1560 dal strhnout zbytek gotického hradu a byla započata stavba renesančního paláce, dokončená roku 1567. Následovala také přestavba hradní kaple sv. Ondřeje (nynější děkanský kostel Nejsvětější Trojice) na rodovou hrobku Trčků z Lipy (1567 – 1569).

Vznikl zámek podle vzoru italských renesančních paláců s arkádovými ochazy. Přizemí a první patro ochazů zdobí štíhlé toskánské sloupky, které podpírají široké oblouky arkád. Vnější fasáda zámku byla opatřena sgrafitovou výzdobou a renesančními štíty nad hlavními vchody. Jako další stavby vznikly mlčovna a v blízkém parku jednopatrový letohrádek z roku 1602.

Na parkově upraveném prvním nádvoří je dominantou ojedinělý exemplář ořešáku černého, pocházejícího ze Severní Ameriky. Po levé straně při východu ze zámku je pozoruhodná panská jízdárna bohatě porostlá břečťanem.

Ořešák černý (Lugans nigra)

Mezinárodní setkání sokolníků
Zámecké nádvoří a zvláště travnaté prostranství před letohrádkem ožije každoročně v jednom podzimním týdnu křikem dravých ptáků. Ozývají se tu orli, sokolí, rarozí, jestřábi i kárňata, svou domovinou nejen z České republiky, ale z celé Evropy a často i ze zámorí. Přijíždějí se svými majiteli na největší sokolnickou akci v Evropě – mezinárodní setkání sokolníků.

Orl mlhavý (Falco sparverius)
Sokol obilový (Falco peregrinus)

Roku 1636 dostal zámek s panstvím od císaře Ferdinanda II. italský rod Coloredo. Na konci 17. století propukl na zámku požár, jehož následky byly odstraněny roku 1709. Tehdy byly sneseny renesanční štíty. Dále byla na zámku postavena nová kaple sv. Anny. Přestavbu prováděpodobně vedl architekt Giovanni Battista Alliprandi. V druhé polovině 18. století došlo na základě sňatku ke spojení dvou rodů a od té doby jsou majitelé zvaní Coloredo-Mansfeldové. Na počátku 19. století se na opočenském zámku opět stavělo, zámek dostal novou střechu s vikýři a také byl zařízen zámecký park na místě starší barokní zahrady. V letech 1903 – 1912 se upravovaly zámecké interiéry.

Trčkové z Lipy Coloredo - Mansfeldové

Na opočenském zámku si můžete prohlédnout významnou obrazárnu se vzácnými díly převážně italských mistrů, rozsáhlou zámeckou knihovnu, místnosti věnované africkým a americkým sbírkám a bohaté sbírky zbraní. A také obytné místnosti zařízené převážně nábytkem ze 17. – 19. století, které jsou doplněny obrazy, benátským, českým i německým sklem nebo vídeňským a miběnským porcelánem.

Na zámku byly použity křídla Zoltana Bergera (Bourdon M., Londr 1848, Anzeiger 1891), křídla Mistra Polka a puška grafika Josefa Benadka.

Opočenskou naučnou stezku realizovali v roce 2007 Město Opočno za podpory Královéhradeckého kraje.

PARK PŘED LETOHRÁDKEM (0,4 km) PŘI PŘECHODU ZÁMKEM A PARKEM SE ŘÍDĚTE PRAVIDLY NÁVŠTĚVNÍHO ŘÁDU ZÁMECKÉHO AREÁLU. (DOLNÍ NIVA PARKU) (0,3 km)

Východ z objektů zámku na Trčkovo náměstí.

Zámecká ulice.

Výhledové místo v parku u Zámeckého letohrádku. (Zámecký park viz památka č. 11).

Jezírko u „Palmového skleníku“. (Zámecký park viz památka č. 11).

Zámecký letohrádek (viz památka č. 10).

Příchod na Kupkovo náměstí ze Zámecké ulice.

Pohled na Kupkovo náměstí od jihu..

Partie v Baštecké ulici - průchod k „Modrému domku“ s restaurací.

Rozcestí u domu č. 258.

Starobylá zvonice (viz památka č.18).

Vstup ke kostelu Panny Marie.

U kostela Panny Marie (viz památka č. 17).

U kostela Panny Marie.

Pohled na „Podkostelí“ (viz památka č. 16).

Socha sv. Jana Nepomuckého u domu č. 22 (viz památka č. 21).

Prostor před „Modrým domkem“ v Charouzově ulici.

Opočno nádraží - trať Týniště - Meziměstí.

Opočno nádraží - trať Týniště - Meziměstí.

Opočno - restaurace Jordánek.

Opočno - Nádražní ulice.

Opočno - objekty „Kolowratského rybářství“ u rybníku Broumar.

Opočno - pohled k přírodnímu koupališti na rybníku Broumar.

Opočno - rybník Broumar.

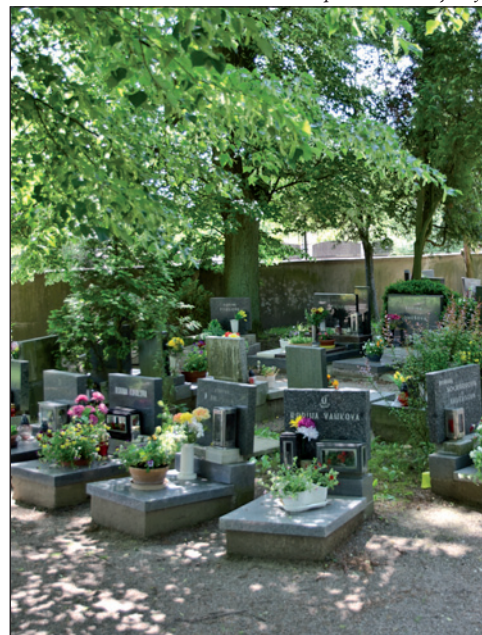
Opočno - vstupní prostor do hřbitova.

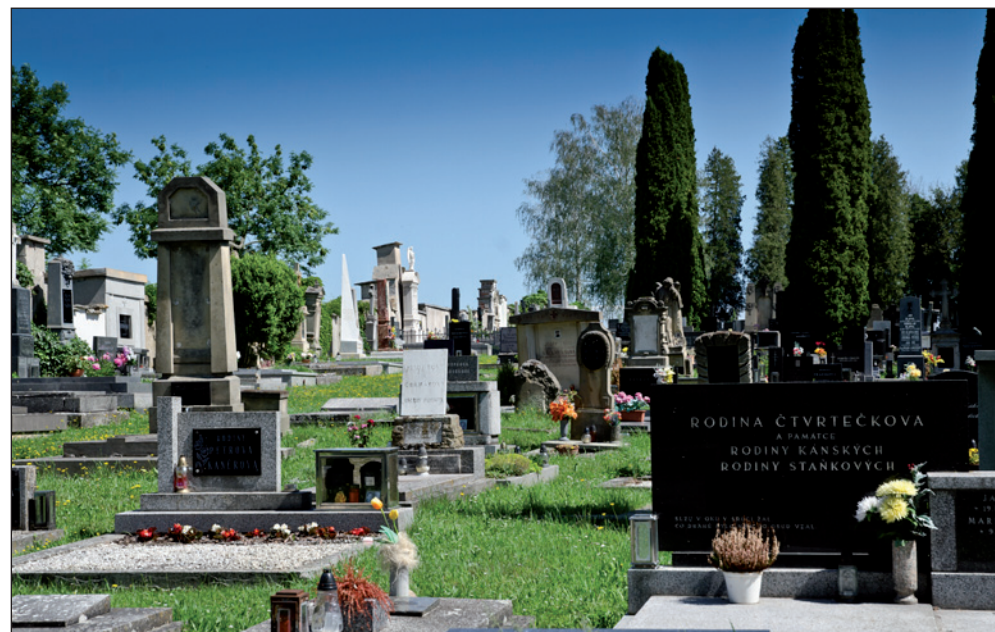

Opočno - cesta ke hřbitovní kapli.

Opočno - vstupní prostor do hřbitova.

Opočno - urnový háj.

Opočno - hřbitov.

Opočno - pohled na město z cyklostezky nad bývalou cihelnou Pulice.

Opočno - Trčkovo náměstí (viz památka 22,23,24,25).

Opočno - rybník na Zlatém potoce v zámeckém parku. (Viz památka č. 11).

Opočno - pohled z vyhlídkového místa v parku Zámeckého letohrádku. (Viz památka č. 11)

Opočno - dům č. 55 (viz památka č. 19).

Opočno - starobylý domek č. 24 - v pozadí zvonice (viz památka č. 20).

FOTO Z MĚSTA

„NODIVSE“

Novoměstská divadelní (seriózní) sebranka.

V létě roku 2017 se po Novém Městě nad Metují začalo proslýchat, že se chystá obnova ochotnického divadla. Někdo tomu nevěřil, někdo to (zatím) neslyšel, někdo byl zvědavý a zbytek? Zbytek se dal dohromady a nyní:

Novoměstský divadelní soubor tvoří 13 lidí!

Soubor vznikl z iniciativy Lucie Kotěrové, která se jakožto absolventka Divadelní fakulty JAMU v Brně vrátila do rodného kraje s touhou, uplatnit zde to, co se na studiích naučila.

Byl v tom drobný háček - žádný divadelní soubor. Založit, obnovit ochotnický divadelní soubor tam, kde je „prázdné“? To je výzva. Ale také nevyřčené, nebo neuskutečněné přání mnoha lidí, kterým domácí divadlo v Novém Městě chybělo. V současné chvíli soubor prochází přípravou k herectví a divadlu vůbec, ale také pomalu začíná zkoušet svou první inscenaci. „Půjčka za oplátku“ bude v podání NODIVSE adaptací ne tolik známé Shakespearovi komedie.

Držte nám palce.

Více na www.novomestskykuryr.info - aktuality.

OD KLADSKÉHO POMEZÍ

Články z doby mezi válkami.

Boje u Opočna a u Kramolny v červenci 1758

(Zdroj „Od kladského pomezí“)

V posledním čísle minulého ročníku tohoto časopisu jsme popsali válečné operace, ke kterým na českém severovýchodě došlo při pruském ústupu od Olomouce koncem července a začátkem srpna r. 1758. Po zběžném nastínění povšečné situace jsme tehdy počali podrobněji líčit teprve události ode dne, kdy Prusové obsadili Velkou Jesenicí (30. července), kdežto líčení předcházejících bojů u Opočna a u Kramolny jsme vyhradili tomuto článku.

Víme již, že dne 14. července došla pruská vojska Hradce Králové a že vrchní velitel císařské armády polní maršálek Daun, vyhýbaje se z vážných důvodů rozhodné bitvě, operoval pouze slabšími silami proti levému boku a proti týlu nepříteli, ponechávaje svou hlavní armádu v úplném bezpečí v dobře volených postaveních.

Leopold Joset Maria hrabě Daun byl v této době triapadesátiletý a stál na vrcholu své vojenské slávy:

18. června 1757 dobyl nad Bedřichem II. slavného vítězství u Kolína a v důsledku toho se stal vrchním velitelem císařské armády na místě neschopného Karla Lotrinského, švagra Marie Terezie.

Přibližně o rok později (2. července 1758) vysvobodil pevnost Olomouc z pruského obležení, sledoval potom ustupujícího nepřítele přes severovýchodní Čechy do Horní Lužice, kde dne 14. října 1758 zakončil toto polní tažení novým vítězstvím u Bukovce (Hochkirch).

Veškeré jeho jednání bylo charakterisováno váhovou opatrností, která dávala vždy přednost obezřelé rozvaze před slepou udatností a která mu vynesla přezdívku německého Fabia Kunktátora¹⁾. Po ukončení sedmileté války se Daun stal prezidentem dvorní válečné rady a v této funkci se zasadil o vybudování pevnosti v Hradci Králové. Zemřel r. 1762²⁾.

Přistupme nyní k vlastnímu předmětu našeho vypravování. Skoro současně s příchodem Prusů k Hradci Králové obsadil sbor generál-majora Laudona Opočno³⁾.

Jeho úkolem bylo ohrožovali levý bok pruského tábora, znepokojovali nepřátelský týl, hlavně rušit transporty, ubírající se od Hradce Králové do Kladska nebo naopak, a mařit nepřátelské picování a vykořisťování místních zdrojů. Tato situace byla jakousi formou blokády nepřátelského tábora a po 20 letech, v době pobytu pruské armády u Vlčkovic od 6. července do 15. srpna 1778, se skoro na týchž místech a bezmála v stejné době opakovala⁴⁾.

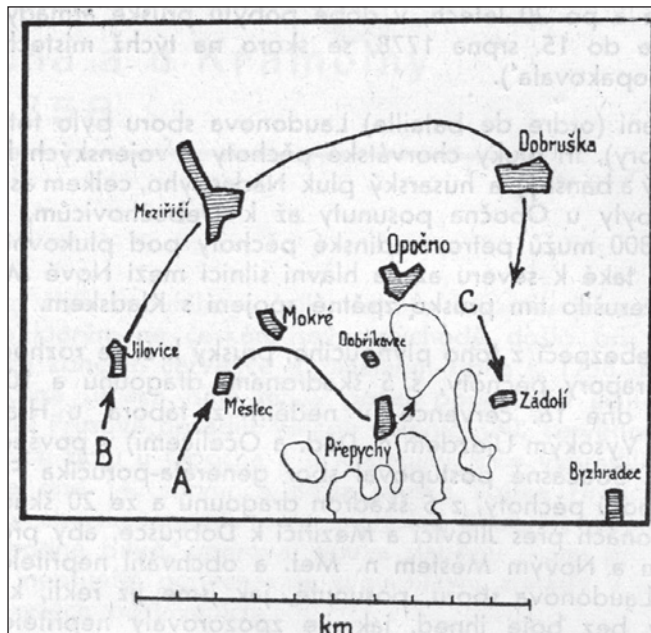
Válečné členění (ordre de bataille) Laudonova sboru bylo toto:

Pěší pluk Haller (2 prapory), tři pluky chorvátské pěchoty z vojenských hranic (lický, petrovaradinský a bánský) a husarský pluk Nádasdyho, celkem asi 5.300 mužů.

Přední stráž byla u Opočna posunuta až k Třebechovicům, zároveň postupovalo však 800 mužů petrovaradinské pěchoty pod plukovníkem Lanem z Wellenburgu také k severu až na hlavní silnici mezi Nové Město n. Met. a Náchod a přerušilo tím pruské zpětné spojení s Kladskem.

Jsa si vědom bezpečí z toho plynoucího, pruský král se rozhodl k ráznému řešení. Se 7 prapory pěchoty, s 5 škadronami dragounů a 10 škadronami husarů⁵⁾ vytrhl dne 16. července (v neděli) z tábora u Hradce Králové k Městci (mezi Vysokým Újezdem n. Děd. a Očelnicemi) v povšečném směru na Dobříkovec. Současně postupoval sbor generála-poručíka Fouqué⁶⁾, složený z 18 praporů pěchoty, z 5 škadron dragounů a ze 20 škadron husarů⁷⁾ ve čtyřech kolonách přes Jílovici a Meziříčí k Dobrušce, aby přerušil spojení mezi Opočnem a Novým Městem n. Met. a obchvátl nepřítele od severu. Přední stráž Laudonova sboru, posunutá, jak jsme již řekli, k Třebechovicům, ustoupily bez boje ihned, jakmile zpozorovaly nepřítele, a přinesly do Opočna zprávu o nastávajícím útoku. Generál - major Laudon vyslal poté husarský pluk Nádasdyho k vesnici Mokrému, aby Prusy zadržel dotud, než se pěchota sešikuje v opočenské oboře a v sousedních lesích. Bylo asi 8 hodin ráno.

Území, jež se nyní stalo dějištěm boje, náleží až po čáru Běstviny-Dobruška- Opočno-Přepychy-Vyhnanice k podhůří Orlických hor, jež v této své části vykazuje střední nadmořskou výšku 400 m. Dlouhé, široké hřbety, táhnoucí se od západu, klesají mezi Opočnem, Hroškou a Černíkovcemi bezmála až na 300 m a potom nenáhle opět stoupají v jiný široký a plochý hřbet, jenž u Vyhnanic stoupá až do výše 448 m a končí strmým svahem jako přirozená hráz před pohorím. Terén, jenž leží od této čáry na západ, počítáme již k střednímu Polabí («Zlatému prutu») a s vojenského hlediska jej můžeme pokládati za předpolí terenu výše popsaného; má značně menší nadmořskou výšku než dotčená část podhůří a přirozený spád k Labi pod Josefovem. Obraz této krajiny byl proti nynějšíku podstatně změněn pěti velkými rybníky v trojúhelníku Meziříčí-Opočno-Mokré, jejichž okraje se podle reliéfu půdy dají dosud dobře sledovati.

Srážka u Opočna 16. července 1756.

A. Postup sboru pruského krále.

B. Postup sboru generála-poručíka Fouqué.

C. Směr pruského pronásledování. Větší lesní celky jsou znázorněny svými obrysy.

Laudonovi husaři byli u Mokrého napadeni všemi patnácti škadronami sboru pruského krále a vrženi na pěchotu v oboře. Jsouce nepřítelem prudce pronásledováni, nemohli zde obnoviti svůj šik a v tomto, pro Prusy příznivém okamžiku, dal Bedřich II. zahájit palbu z baterie, postavené na výšině u Dobříkovec a vyslal pěší pluk Alt-Braunschweig s granátnickým praporem Wedelovým přes Přepychy proti levému boku Laudonova sboru. Zároveň se na druhé straně Opočna objevily první části sboru Fouquéova, obchva- cující oboře od severovýchodu. Generál-major Laudon, jenž v této chvíli měl k dispozici celkem jen 4.500 mužů⁸⁾, stál nyní asi proti šestinasobné přesile, jsa ohrožen v obou bocích; za této situace nebylo pro něj jiného východiska než rychlý ústup před hrozícím úplným obklíčením.

Postup pruského pěšího pluku Alt-Braunschweig a granátnického praporu Wedelova byl sice zadržén ploty a křovinami ve vesnici Přepýších, přes to však byla část chorvátské pěchoty v oboře dostižena, při čemž zde bylo asi 30 mužů Prusy pobito a 1 setník a 96 mužů upadlo do zajetí.

Pod ochranou několika menších lesíků ustupoval Laudonův sbor přes Byzhradec do Rychnova n. Kn., jsa krý oběma prapory pěšího pluku Hallerova, které až dosud bojovaly v prvém šiku a nyní obsadily vesnici Zádolí a palbou svých doprovodných děl zastavily pronásledující pruské husary. Ztráta Hallerova pluku činila toho dne 6 mrtvých a 20 raněných.⁹⁾

Posuzujeme-li vylíčený boj po taktické stránce, vidíme, že Bedřich II. připravil široce založený manévř, aby Laudonův sbor u Opočna úplně sevřel; pokud šlo o číselnou převahu, byl předpoklad úspěchu zajisté na jeho straně.

Víme dnes bezpečně¹⁰⁾ že si Bedřich II. představoval průběh boje tak, že Laudon nejprve zpozoruje sbor Fouquéův, napadne jej a tím koloně, stojící pod osobním vedením královým, umožní snadný postup do svého týlu. Aby tohoto výsledku bylo tím spíše dosaženo, měla pěchota Fouquéova sboru pochodovati pokud možná skrytě a utajiti tím svou číselnou převahu. Ve skutečnosti se však věci vyvinuly zcela jinak. Daleko posunutě přední stráž přinesla Laudonovi včas zprávu o postupu kolony pruského krále ve směru na Dobříkovec a Laudon, nemaje v té době ještě zdání o druhé (Fouquéově) skupině nepřátelského vojska, jednal zcela správně, když všechny síly, které měl po ruce, soustředil ve výhodném postavení jižně od Opočna. Jakmile se však na druhé straně objevil Fouquéův sbor a když tedy nebylo možné pochybovati o soustředném útoku ani o nepřátelské převaze, vyhnul se Laudon rychlým ústupem a s poměrně malými ztrátami (3,4%) hrozící pohromě.

O tom, co se potom v Opočně dalo, vypravuje soudobý pamětní zápis («Promemoria») tehdejšího opočenského vrchního Herziga toto¹¹⁾:

«Ledva generál Laudon ustoupil, vjeli ihned prusí husaři jako vzteklice do Opočna, uloupili a vyplundrovali všechno, nač jen mohli přijíti, takže strachem a hrůzou většina lidí utekla. V půl hodině potom přitáhly 2 nebo 3 prapory pěchoty a s nimi sám král; hned byl obsazen zámek a byty úředníků i městské domy.

Prusové se zmocnili pivovaru, sklepů i všech komor a vůbec všechno, co se jim jen poněkud hodilo, mocí pobrali. Pacholci a jiná sběh loupili na všedi stranách, takže nebylo koutku, který by nebyli prohlédali a prosílili. Hned bylo vypsáno dodávání chleba a jiných potravin, že však ani toho ani onoho nebylo, byli hned vysláni vojáci s lidmi, kteří, kdekoliv koho popadli, nutili ho, aby šel obilí sekat, mlátiti, mletí nebo péci chléb. To se dělo ve dne, v noci, takže za těch osm dní, co nepřítel v Opočně dlel, sehnal 29.000 porcí chleba. Ostatní osení bylo od vojska, tábořícího mezi Opočnem a pohorím, úplně zkrmeno. Dobytek, s kterým se lidé utekli do lesů na míle daleko, husaři většinou vyslídili a přihnali. Co nepotřebovalo samo vojsko, rozložené kolem Opočna, bylo odehnáno dílem do Šlezska, dílem k hlavní armádě.»

Jesté téhož dne po boji odtáhl sbor generála-poručíka Fouqué k Novému: Městu n. Met. a v pondělí dne 17. července obsadil Náchod. Plukovník Lanius ustoupil se svými Chorváty do Sedloňova¹²⁾, aby z tohoto přírodu dobře chráněného zákoutí mohl přes Olešnici podnikati nájezdy do Kladska¹³⁾. Generál - poručík Fouqué ponechal jen část svého sboru v Náchodě a ostatek rozdělil po skupinách na Homoli (Hummel-Schloss), do Dušníků (Reinerz), Ředeče (Rückers) a Horní Štívnice (Ober Schwedelsdort) k ochraně hlavní komunikace¹⁴⁾. Pruské transporty byly nyní pro první dobu sice zabezpečeny, avšak okolnost, že se dne 16. července Laudonovi podařilo uchovati svůj sbor celkem neporušený, nesla své důsledky: pruský král věděl, že jakmile opustí Opočno, vrhne se Laudon znovu proti jeho zpětným spojení a pro Fouquého nastane bitva na celé čáře od Kladska až k Náchodu («eine Bataille von Clatz nach Nachod»).

Město Náchod zakusilo i při tomto pobytu Prusů dosti útrap. Mezi Plhovem a Kamenicí byly zřízeny vojenské pekárny o 42 pecích, v nichž každý z místních pekářů musil zpéci po pěti a vždy dva sousedě společně po jednom sudu mouky na chléb, po případě i z vlastního dodati, čeho se ze zásob nedostávalo. Poněvadž byl nedostatek dříví, zbořili Prusové 12 stodol na palivo, za kteroužto práci musilo město pruským tesářům zaplatiti 31 zl. V plhovském dvoře bylo pobráno 48 kusů hovězího dobytka a 80 korců obilí, obyvatelstvo bylo všelijak trýzněno a přibýtky drancovány. Obilí na polích dozrálé Prusové většinou posekali a dílem dali semliti, dílem ho použili jako píce pro koně nebo zničili¹⁵⁾.

Současně chystal však polní maršálek Daun nový tah proti pruskému týlu. Dne 17. července, tedy den poté, kdy Laudon musil vyklidit Opočno, přitáhl k Dvorní Králové lehký sbor generál-majora Jahnusa z Eberstádu (4.000 mužů chorvátské pěchoty, husarský pluk Marocz) a postupoval pak přes Chvalkovice k Studnici, kde se (nepohybně 19. července) zahánil v lesích, prostírajících se mezi touto osadou, Trubějovem a Kramolnou. Pruským zpětným spojením hrozilo tak nové nebezpečí a to právě v choulostivém místě vysokovské soutěsky.

Dne 22. července změnila pak i hlavní císařská armáda své postavení, postoupivši na pravém břehu Labe až do krajiny, která o 108 let později byla dějištěm velké bitvy, v níž bylo rozhodnuto o postavení Rakouska v Německém spolku. Jádro armády se rozložilo na výšinách mezi Urbanicemi a Stržeticemi a předvoj, tvořený sborem granátníků a jízdních karabiníků, obsadil dominující bod Nedělišť¹⁶⁾. Pod vedením generálního ubytovatele¹⁷⁾ polního podmaršálka Laschyho byla zde zřízena rozsáhlá opevnění, takže se rakouský tábor bezmála podobal skutečné pevnosti¹⁸⁾. Obě nepřátelská vojska si nyní stála tak blízko, že se s pruské strany daly pouhým okem dobře počítati mezery mezi jednotlivými setninami («Kompagnie-Gassen») v rakouském táboře. Touto zábavou si zde často krátila dlouhou chvíli i mladý pruský dělostřelec Jiří Bedřich Tempelhof (1737—1807), pozdější generál-poručík a autor šestisvazkových dějin sedmileté války, vydaných v Berlíně v letech 1783—1801, jichž jsme se jako cenného a celkem nestranného pramene v našich člancích již několikrát dovolávali.

Na zprávu o tom, že jen Labe dělí nyní obě armády, dal Bedřich II. vyklidit Opočno. Tamní posádka odtáhla dne 23. července krátce po 3. hodině ráno pod velením prince Františka Brunšvického k Libřicím a král sám odjel téhož dne pod ochranou Normanova dragounského pluku do Hradce Králové, aby nepřátelské postavení osobně rekonoskoval. Další pobyt v táboře se všech stran nepřítelem obklopeným byl nyní těžko myslitelný a byl by pruské armádě nezbytně přivodil stále námahy a nebezpečí drobné války¹⁹⁾. Zpětné spojení s Kladskem, příliš dlouhé a vedoucí obtížnými soutěskami, se sotva dalo na delší dobu držeti a ani útok proti Daunovi neměl nejděže na úspěch, neboť výšiny, na nichž císařské vojsko stálo, byly dobře chráněny Labem i polními opevněními. Sám granátnický a karabinický sbor u Nedělišť by za těchto poměrů byl stačil k tomu, aby v zárodku zmařil jakýkoliv pruský pokus o přechod přes Labe.

Uváživ všechny tyto okolnosti, pruský král se rozhodl ustoupiti blíže k zemským hranicím. V souvislosti s tím byly dne 25. července od hlavní pruské armády odeslány polní pekárny a část proviantních zásob do Kladska. Ochranu tohoto transportu převzal generál-major Rebentisch se 6 prapory pěchoty a 10 škadronami husarů. Nejsa znepokojován Laudonem, jenž hned po odchodu Prusů 23. července znovu obsadil Opočno, dorazil generál-major Rebentisch do Dolska. Na další cestě k Náchodu, stanovené na příští den, hrozilo však nebezpečí, že si generál-major Jahnus nenechá ujiti vhodnou příležitost a pokusí se zmocnit se pekáren a zásob jako vítané kořisti. Generál-poručík Fouqué vytrhl proto dne 26. července s granátnickým praporem Naumeisterovým z Náchoda a na kramolenské pláni svedl s Jahnusovým Chorvátý průdký boj. Prusům se sice nepodařilo vytlačiti Chorvátý z lesů, dosáhli však alespoň toho, že síly Jahnusova sboru byly bojem úplně poutány a transport se bez nejmenší škody dostal nebezpečnou těsninou průsmky. Celková ztráta Naumeisterova granátnického praporu činila 2 důstojníky a asi 50 mužů, ztráta císařských není známa²⁰⁾.

Hlavní pruská armáda zaujala toho dne postavení pravým křídlem u Jásenné, levým u Královky Lhoty; hlavní stan byl v Rohenicích.

Proti Laudonovi, jehož sbor byl zatím zesílen dvěma pluky jízdy a dosáhl tím početního stavu asi 7.000 mužů²¹⁾, vyslal Bedřich II. dne 27. července generála-poručíka Retzowa s 10 prapory pěchoty, 10 škadronami dragounů a 5 škadronami husarů. Ač se pruský postup dál v noci, byl o něm Laudon včas zpraven a vyklidil Opočno. Zrána dne 28., asi o hodině, vjeli průtí husarů Möhringova pluku tryskem do prázdného města, zatím co se pěchota šikovala mezi Opočnem a Dobruškou. Laudon ustoupil k Záhornici a zaujal na tamních

výšinách tak výhodné postavení, že se Prusové neodvážili ho napadnouti a po poledni bez boje opět odtáhli přes Pohoří a Černčice k severu²²⁾.

Téhož dne byl Laudonovi doručen «dvorní patent», datovaný ve Vídni 25. července a povyšující jej na polního podmaršálka; příštího dne obsadil jeho sbor opět Opočno.

DR. IVAN HONL

1) Po osvobození Olomouce dala Marie Terezie razili pamětní minci, na jejíž líci byla maršálkova podoba s latinskými slovy:

»Leopold hrabě Daun, největší německý Fabius« a na rubu obraz obléhané pevnosti s nápisem, rovněž latinským:

»Olomouc, osvobozená z pruského obležení. Dne 2. července 1758. Váháním jsi (doplň: Daune) zvíťazil, váháním spěj k dalším vítězstvím.« Die Kriege Friedrichs des Grossen III./VII., dodatek 30.

2) Životopisné podrobnosti o Daunovi viz v knize »Der deutsche Fabius Cunctator oder Leben und Thaten des Grafen von Daun«. (2 sv. Frankfurt a Lipsko 1759-60) a ve Wurzbachově biografickém lexikonu díl III. (Videň 1858), str. 168-174 a díl XXVI. (Videň 1874), str. 372.

3) Husarský pluk Nádasdyho obsadil město a oboru 13. července, ostatek sboru následoval 15. července.

4) Srov. »Od kladského pomezí«, roč. II. str. 33.

5) Byly to pěší pluky Prinz von Preussen, Alt-Braunschweig a Forcade, granátnický prapor Wedelův, 5 škadron Normanova dragounského pluku a 10 škadron Zietenových husarů. (Tempelhof: Geschichte des siebenjährigen Krieges II., str. 171 a Die Kriege etc. III./VII., str. 116 pozn.)

6) O generálu-poručíku Fouquéovi viz »Od kladského pomezí«, roč. VI., str. 99-100.

7) Byly to pěší pluky Fouqué, Panwitz, markrabí Jindřich, princ Jindřich, princ Ferdinand, Jung-Braunschweig, 1 prapor posádkového pluku Lattorfova a po 1 praporu od pěších pluků Wied a Jung-Kreytzen, granátnické prapory Naumeister - Alt-Billerbeck, Carlowitz - Rath, 5 škadron dragounského pluku Würffenberg, pluk Puttkamerových husarů (10 škadron) a po 5 škadronách Möhringových a Seydlitzových husarů. (Die Kriege etc. III./VII., str. 116 pozn. Poněkud jiné složení tohoto sboru uvádí Tempelhof, 1. c. str. 170.)

8) Vil. Janko: Laudon's Leben (Videň 1869), str. 63.

9) Lčení tohoto boje hlavně podle Tempelhofa, str. 171-172. Srv. též Blažekovič: Chronik des k. k. 31. Linien-Infanterie-Regimentes. I. vyd. (Videň 1867), str. 86, II. vyd. (Gyulatehérvár 1909), I. díl, str. 76-77.

10) ?

11) Překlad celého tohoto zápisu je otištěn ve Flesarově »Popisu historicko-archeologicko-statistického okresu Opočenského« (Hradec Králové 1895), str. 75-78.

12) Die Kriege etc. III./VII., str. 116. Od 22. do 24. července byl v Sedloňově také pluk Hallerův. Blažekovič na uvedeném místě.

13) Za tím účelem rekonoskoval také generál-major Laudon 23. července olešnické okolí. Janko: 1. c. str. 63.

14) Tempelhof: 1. c. str. 172.

15) Ludvík: Památky hradu, města a panství Náchoda, str. 273.

16) Srv. Tempelhof: 1. c. str. 174 a Die Kriege »c. III./VII, str. 119.

17) Funkce generálního ubytovatele se rovná funkci náčelníka generál, štábu v dnešním smyslu.

18) Tempelhof, str. 175-176.

19) Die Kriege etc. III./VII, str. 119.

20) Na mohutné jedli v trubějovských lesích upevnili tehdy Chorvaté stromový signál, jímž patrně dávali znamení svým oddílům posunutým k Vysokovu. Za vylíčené srážky byl tento signál Prusy stržen. Jedle byla vyvrácena víchřicí r. 1872. - Viz článek K. Pleskače v »Pokroku« (Jaroměř) 1924, kde je však omylem uveden letopočet 1778.

21) Srv. »Od kladského pomezí«, roč. IX., str. 139.

22) Janko: f. c. str. 63, Die Kriege etc. IH./VII, str. 120-121 a Herzigovo »Promeria«.

Poznámka:

V některém z bojů lčených v našich člancích, otištěných v VI., IX. a X. ročníku časopisu »Od kladského pomezí«, byl raněn nadporučík Nedělkovič od bánského pluku pěchoty a svým ranám dne 8. srpna

1758 v Náchodě podlehl. Byl pochován pod plhovskou kaplí, na místě označeném dnes pomníkem.

»Přilícen mu do hrobu meč a láhev s dvěma penězi, v tehdejší od pohanů ještě v lidu zachované dümínce, že by toho potřeba bylo zemřelému, aby na řece věčnosti převozného mohl zaplatit. Rozcházela se pověst, že prý kdosi z Pihová r. 1820 hrob ten vykopal, domnívaje se tam nalézt peníze, aniž povědomo, zdali ten meč s lahvi tam nchal.u Viz Jos. A. Šrůtek: Kaplička nad Plhovem na Hrobku u města Náchoda (Hradec Král. 1862), str. 20; popis pomníku v »Soupisu památek historických a uměleckých v království Českém«, díl XXXIV. (Praha 1910), str. 162.

Svatba Boženy Němcové

V měsíci lednu r. 1837 Barunka Panklová, dcera podkomoň Jana Pankla v službě vévodkyně Kateřiny Zaháňské v Ratibořicích, dospěla sedmáctého roku svého věku. Byla vysoké, štíhlé postavy, sametové pleti, černých vlasů a jasné zelených očí. Byla si vědoma líbezného zevnějšku, jímž působila na mužský svět. Ale byla pořád ještě nerozpuklým pouštěm slibné, okouzující krásy. Ráda si někdy zakoketovala a nevyhýbala se ani malým, milostným dobrodružstvím.

Rodiče její, pozorující, jak nejstarší dcera rychle dospívá, trnuli strachem před každým příjezdem vrchnosti a záletného panstva na jaro a léto. Lidé pokládali Barunku již za dámu, oslovující ji »slečnou Betty«. Rozvíjela se v pravou krasavici, plnou snivých tužeb a poetických, romantických nálad.

Až posud Barunka nepoznala citu něžné, oddané lásky, ani horké vášně, ani vítězné panenské pýchy.

Obava, aby v nevázané, rozmařilé společnosti zámecké nevzala Barunka úhony, přiměla starostlivého otce, aby jí vyhledal vhodného ženicha. V ten čas náhoda mu přála, že se seznámil s Josefem Němcem, respicientem finanční stráže v Červeném Kostelci. Byl to mladý muž dvaatřicetiletý, vysoké, robustní postavy, zdrsnělý devítiletou službou vojenskou. Na pohled nevládný voják, ale povahou muž národně probudilý, uvědomělý a dobrý vlastenec.

Němec začal se ucházeti o ruku slečny Betty. Když přišel ponejprv k Panklovým, Barunka hrála si ještě s pannou, kterou v rozpácích honem ukryla. Nápadník se jí nelíbil, byl nudný. Nepodobal se ideálnímu reku jejích snů, s nímž by v blaženém splnutí dvou srdcí krácela v životní pouti. Neboť v manželské lásce doufala v ukončení svých tužeb, doplnění samu sebe. Zato paní Panklové nápadník dcerin se líbil. Proto domlouvala Barunce, aby ho nevládná neodmítala. Byly z toho v rodině nemilé výstupy. Pan Pankl záhy zpozoroval, že milá jeho dceruška u sebe se trápí. Z otcovské lásky světlý nápadník ruku své dcery odřící. Ale vůle matčina nakonec rozhodla. Za důvod uváděla, že dcera si časem manželé přivykne. Srdce dcerino žalem a litostí usedalo, slzami a pláčem tiše nařikalo. Matka byla však neústupná. Konečně Barunka v odřikání odevzdala se krutému osudu.

V rodině Panklové konaly se přípravy k svatbě. Šňatek ustanoven na úterek 12. září 1837. Ještě před samou svatbou Baruncina přítelkyně, Johanka Sedláčková z myslivny ratibořské, poznajíc Němce z jeho návštěv u Panklů, prosila tajně družku rukama sepiatýma, aby se nevdávala, že povahy obou snoubenců se nesrovnávají, jinak že Betty bude nešťastna.

V předvečer dne svatebního zúčastnily se v rodině Panklové viti věnečků Barunciny spolužačky a kamarádky, Josefa Konvalinková z Č. Skalce a Hěla Steidlerová ze Skaličky, obě družičky při svatbě. V den šatby Barunka probudila se s pláčem. Svatebčanů nebylo mnoho, ale vzácných: nevěsta s ženichem, otec pan Pankl, ratibořický hospodářský správce, pan František Wisgrill s chotí, chvalkovický obroční, pan Augustin Hoch s chotí, Josef Steidler, hostinský a vinárník ze Skaličky a družice s mládenci.

Celé Ratibořice byly vzhůru. Nad Panklovým bytem, v zadním, přízemním traktu dvorském, byla prostranná jizba pro čeled, ratejna, již obýval šafář, Bernard Martin. V této místnosti shromáždili se četní mladí, staří zvědavci. Na velkém nádvoří stály čtyři kočáry. Před jedenáctou hodinou svatebčané vystoupili po kamenných schodech na nádvoří.

Nevěsta byla zastřena bílým závojem. Na sobě měla skvostné hedvábné bleděmodré šaty, které jí báječně slušely, takže vypadala jako princezna

z pohádky. Obě starší dámy byly též nádherně oděny. Paní správcová Wisgrillová měla tylové, vespod hedvábné šaty barvy fialové, paní Hochová černé čaty hedvábné. Byl to skvělý, okázalý průvod svatební. Hosté vsedli do kočárů s přemovanými kočmi, nevěsta s otcem do panského kočáru, taženého panskými koni a odjeli k oddávkám. Prostí lidé mezi diváky, zvláště ženské, všeobecně soudili z barvy nevěstinih šatů, že to není „dobré znamení“ a že nevěsta bude nešťastna. Neboť Panna Marie měla prý o své svatbě také šaty obklované barvy a jak v životě svém byla pak nešťastna!*)

Oddávky konaly se za krásného dne podletného ve farním chrámu »Nanebevzetí Panny Marie« ve Skaličce. Snoubence oddával ženichův strýc, Josef Němec, farář z Hořiněvsí. Po oddávkách svatebčané odebrali se do Steidlerovy hostince »U českého lva« ve Skaličce, kde svatební hostina vystrojena byla v zahradním paviloně. U tabule kromě svatebčanů seděli pozvaní hosté, strýc farář Josef Němec, místní děkan Vojtěch Paleček, fundatista František Hurdálek a kaplan Václav Vít. Večer pak v sále vesele se tančilo.

Sudba prostých lidí o nešťastném manželství slavné básničky Boženy Němcové doslova se vyplnila. Hlas lidu — hlas boží!

*) Podle paměti mé matky z Ratibořic, očitě svědkyně, tehdy dvanáctileté.
Přetisk z »Národní politiky«. Karel Pleskač.

»Babička« Boženy Němcové.

Paní Terezie Panklová měla matku Magdalenu Novotnou, rozenou Čudovou v Křovicích u Dobrušky. Podle matričních záznamů v Kladsku byla tam 5. února 1792 oddána s vojákem Jiřím Novotným. Žila tam s manželem patnácte let. Muž byl později z vojska propuštěn a živil svou rodinu tkadlectvím houní. V měsíci máji r. 1805 zemřel. Z manželství tohoto narodilo se šest dětí, z nichž zůstali na živě syn Kašpar a dcery Terezie a Johanka. Vdově Novotné zastesklo se v cizině, sebrala děti a vrátila se domů do Čech.

V Dobrušce a okolí tkaly se houně ze lněné koudele. Novotná s dcerami po světě »hauzurovaly« a přišly též do Ratibořic. Před zámek seděla vévodkyně Zaháňská s nějakým šlechticem. Vévodkyně koupila houni. Dívky se jí zalíbily i vybidla je, by vstoupily do jejich služeb. Po úradě s matkou obě tak učinily. Vévodkyně vzala je s sebou do Vídně. Tam seznámila se Tereza s Janem Panklem, kočím u hraběte Schulenburga, za něhož vévodkyně v r. 1819 se provdala. Pankl namluvil si Terezii a z manželství tohoto narodila se ve Vídní dceračka Barbora 4. února 1820. V létě vévodkyně přesídlila s chotím do Ratibořic. Pankl s manželkou dali se v kostele ve Skaličce 7. srpna oddati. Svědky byli Josef Steidler, panský kuršmíd ve Skaličce a Josef Mikeš, řemenář v České Skalici.

Při četné rodině paní Panklové, dozorkyni nad panským prádlem na bělidle, přibývalo starostí. Psala tudíž své matce do Rovného u Dobrušky, aby se přistěhovala do Ratibořic. Matka se rozmyslela a po svatbě svna Kašpara, jemuž dosavad hospodařila, rozhodla se, že do Ratibořic přijde, neboť »vlastní krev není voda«. A tak někdy z jara r. 1825 přichází sem čilá stařenka v starosvětském kroji Orlických hor. Opásána širokou modrou zástěrou, chodila v klapavých dřeváčích.

Příchodem babičiným stalo se rozkošné údolíčko ratibořické údolím míru. Nad ním klene se radost ze života. Všude tu vládne dobrý duch, spravedlnost, soucit a touha, aby každý dobrý tvor mohl se ze života radovat. Život mění se tu v záračnou idylu pozemského štěstí, vykvetajícího z dobroty a lásky srdce babičina. Ale též někdy i bolest přeoralá tu její srdce, jenže láska zasila v ně vzácné zrni. Vzešla z něho krása i úroda...

Babička byla práce sama. Srostla nohama, rukama i hlavou s půdou, která živila její rod. Pod tíhou myšlenky na ustavičnou práci schýlila k stáru své tělo k zemi. Jak jen trochu měla pokdy, pustila se do prádla, v létě pod »medonosnou lipou« na dvoře Starého bělidla nebo v ovocném sadě s větánkem, v zimě pak sedíc ve své »sedničce« při kolovrátku.

Prádla svým vnučkám na cíchy, říkajíc, že plátno a vinutí je základ živobytí. Ráno budila vnučátka, krmila a opatrovala je jako svá kuřátka a batolila se s nimi na dvorku uprostřed drůbeže. Vodila je do boží přírody, procházela se s nimi po lukách, stráních a lesích. Také navštěvovala s nimi známé a v mlýně a v myslivně. Při tom nosila stále v podpaží stočenou plachetku, jak bývalo zvykem venkovských stařenek. »Myslím, že by tvoje dítky tam v cizině dobře bývaly zaopatřeny,« mínila kněžna k babičce, když se svými sirotky do vlasti se vracela, avšak bodrá, česká matka jí odvětila: »Dost možná, milostivá paní, ale byly by se mi ty děti odcizily! Kdož by je tam byl učil milovat jejich očiťnu a mateřskou řeč? Nikdo! Byly by se cizí řeči, cizím mravům naučily a konečně zcela zapomněly na svoji krev! Jak bych se mohla z toho před Pánem Bohem zodpovídat! Ne, ne! Kdo z české krve pochází, ať zůstane při českém jazyku.«

»Dobřes udělala,« řekl tatík, »zes přišla domů s těmi dětmi. Jest pravda, všude jest zem Páně, ale svá vlast je každému nejmilejší a nám naše, a tak to má být!«

Třeba nám především při jediného se stříci, aby totčí jiskra nadšenosti a vlastní naší českosti při rodinném krbu našich domácností nikdy neuhasl. »Nedej, Bože, aby oheň na ohnisku vlastním vyhasl a stará matka oheň od sousedů prositi musela.«

To bylo přední zásadou naší předobré české babičky, že záračné své z věků béd a hrůzy probuzení děkujeme především svému lidu, to jest jeho synům, vyšlým z našich chaloupek, jenže v „těch českých, nepatrných chaloupkách stály kolébky, nad nimiž svou modlitbou, svým českým »otčenášem«, svými písněmi i pohádkami bděly ty vlastní naši strážní andělé, ty naše dobré české matky a naše opatrné, bohobojné, o svá kuřátka nejbdelivější pečič mající babičky. Babička žila v starém bělidle téměř šest let. Nebylo divu, že ctihodná stařenka zabouřila po křidu stáří. A tak přes všechny prosby dceřiny a vnučat loučí se babička s rodinou Panklovou a s rozkošným údolímek a stěhuje se do Vídně ke své mladší dceři Johance, která byla kuchařkou u »paní kněžny«, vévodkyně Zaháňské.

Přetisk z »Národní politiky«. Karel Pleskač.

Albrecht z Valdštejna

Svou matkou Markétou, rozenou Smiřickou, patří Valdštejn Náchodu. Na tamním zámku se ukazuje pokoj, kde prý se narodil. Úředně spatřil světlo světa r. 1583 na statku otcově v Heřmanicích, německé dnes vesnici za Jaroměří, kde dal místa posledního odpočinku rodičů označit náhrobními kameny s českými nápisy. Svědčí dodnes o tom, že byl ze staré, české rodiny šlechtické. To také dokazuje korespondence s příbuznými a listy jeho sestry Kateřiny, provdané za Karla st. ze Žerotína. Ta zůstala dokonce věrna víře otců, v níž byl pozdější generalissimus svatě říše římské německého národa, vévoda Friedlandský, Meklenburský, Hlohovský a Zaháňský vychován.

Všecky jmenované hodnosti a tituly dostal za své veliké služby císaři Ferdinandu II., jehož se přidržel, když jiní mu vypovídali poslušnost. Ve Valdštejnovi jako by ožil duch husitských vůdců v cizích službách. Teprve v posledních 3—4 letech svého života prováděl císařské rozkazy potud, pokud uznal za vhodné pro své politické plány. Chtěl, jak se zdá, vynutit mír třeba proti císaři za cenu české koruny, kterou mu nabízela emigrace za souhlasu Švédů a těch domácích rodů šlechtických, které se nesmířily se ztrátou svobodné volby krále a nechťely být předmětem dynastických habsburských spekulací. Na cestě za tímto cílem byl Valdštejn úkladně zavražděn 25. února 1634 v Chebu s opočeným svým švagrem Adamem Trčkou a švagrem tohoto Vilémem Kinským.

Ohromné jejich statky propadly konfiskaci a celé severovýchodní Čechy dostaly se do rukou císařských generálů. Starobylý Náchod, před Bílou horou majetek Smiřických, uchvátil původce chebské vraždy Octavio Piccolomini, k němuž Valdštejn měl až do poslední chvíle zvláštní důvěru. A tak mnohý český kraj, svým synům drahý, dostal nové pány, cizí hlídače a dvorské vrahy.

Ing J. Pašta:

Vznik »Babičky« Boženy Němcové.

Brána k čarovné zahradě panenských snů Barunky Panklové o záračné lásce, dobrotě a idylickém štěstí byla provádáním jejím s Josefem Němcem, finančním respicentem, úplně uzavřena a nastala všední a drsná skutečnost. Mladá a sličná nevěsta vdává se v 17. roce svého věku proti své vůli, lační po lásce po celý život, ale pravého štěstí a uklidnění v lásce manželské nikdy nenalézá.

Manželství znamenalo pro ni kruté procitnutí z romantického snu, přineslo jí zklamání touhy dívčího srdce, bolest zmařených snů o záračném štěstí manželském, křížovou cestu v utrpení od počátku až do smrti. Neshody mezi mladými manželi, již si nikdy nerozuměli, vedly k žalostným koncům. (Josef Němec ve své prchlivosti chtěl druhdy svou choť též zastřeliti. Mezi drobným lidem ratibořickým se o tom veřejně vyprávělo.)

Když pak na Boženu Němcovou v pozdějších letech dorážely všechny těžkosti, útrapy, bída, hlad, choroba, zklamání v lidech, jež pokládala za své přátele, začal v nešťastné její duši vystupovat jako fata morgana hezký obrázek milého ratibořického údolíčka a v něm tichá domácnost Panklovoy rodiny, v níž rodná babička byla hlavní osobou. Utěšená vzpomínka ta našela Němcovou z trudu a smutku života do slunného dětství a panenství, jež její zármutek mírnilo a oblažovalo. Těmito vzpomínkami posvěceno jest každé místečko jejího domova. V třicátém třetím roce svého věku, »pro úlevu vlastní zkormoucené duše«, píše klasikou, věčně krásnou »Babičku«, jež zůstane provždy drahocenným skvostem a perlou české literatury. Je to dílo, jímž Božena Němcová proslavila jméno své u všech kulturních národů světových. Je stále čteno a vykládáno. Z „Babičky“ budou věčně čisti příští pokolení, co se dotýká oblasti tepla i světla, něhy, lásky a krásy, v němž básnička vepsala v hodině jasnozření své věčné: „Vždyť umřítí nemůžeme ...“

Z »Babičky« budou se nadále učiti generace mládeže procitovat krásu základních vztahů člověka k rodině, rodnému kraji a vlasti.

Kdykoli pak zastavíme se unaveni v klikatině svého života, vždycky najdeme v této milé knize zdroj »živé vody« a svěží síly, neboť je to kniha v pravém smyslu slova »naše«. Neboť z ní vyzraňuje celá povaha duše tak ušlechtilé, všechno to hřejivé teplo a světlo, přenesené do oblasti vyšší lidskosti a souladné svitivé krásy.

Karel Pleskač:

Panklova rodina.

V měsíci dubnu r. 1845 odstěhovala se rodina Panklova do Zaháně v Sasku, kde potom pan Jan Pankl vstoupil do výslužby; zde zemřel 28. června 1850. Sestra vévodkyně Zaháňské, Marie Paulína, kněžna z Hohenzollern-Hechingen, dědička panství náchodského a chvalkovického, dala mu za dlouholetou, věrnou službu u vévodkyně Zaháňské na rově postavití pěkný pomník.

Choť jeho zemřela v říjnu r. 1862, přeživši svého manžela o dvanáct let. Syn Jan se vyučil knihařem, ač později knihařstvím se již nezabýval. Syn Josef vyučil se truhlářem. Po roce 1866 zajeil si ze Zaháně do Čech navštívit své rodné místo. Byl v Ratibořicích a v Chvalkovicích. Navštívil též moji matku v Náchodě, při čemž oba vzpomínali veselých dob z dětství. Matka moje (*1825, +1911), rozená Františka Kapounova*) v Ratibořicích, chodila do školy v České Skalici s Janem, Josefem, Konstancí a Marií, dětmi Panklovými, s nimiž kamarádila a docházivala často do jejich domácnosti. Josef Pankl se později stal úředníkem v zaháňské trestnici. Dcera Panklova se provdala v Zaháně za rozeného Francouze, Jaquesa Micheneta. Jezdával s kněžnou Paulínou do Vídně a Paříže jako její Hofmistr; také jí zavařoval ovoce po francouzském způsobě, což bylo jeho specialitou. Později se stal v Zaháně v zámku kastelánem. Manželé Michenetovi žili v bezdětství, proto paní při své živé povaze vyhledávala s manželovým vědomím zábavy mimo dům. Michenet zemřel v r. 1880, choť jeho Marie o osm let později. Smrt tetinu oznámil strýc Josef Pankl své neteři, slečně Bohdaně Němcové, literní učitelce v Jičíně,

rozhorliv se v psaní, že teta Michenetová, nepamatujíc ve své závěti chudých svých sourozenců, odkázala značné jmění své francouzskému vrchnostenskému kuchaři, jehož si za svého života oblíbila. Dcera Panklova Adéla (Adelheid) provdala se za obchodníka v Berlíně; vedlo se jí špatně. Často žádala svou šťastnější sestru Marii za podporu, které jí tato poskytovala dosti spoře. Syn Gustav byl vojákem a dosáhl v pruském vojsku hodnosti auditorské. Oženil se ve Vratislavě a později žil v Poznani. Nejmladší syn Otto odešel s Gustavem dobrovolně s matčiny vědomím do Hlohova k pruskému vojsku, kdež dosáhl hodnosti poddůstojníka. Za války r. 1866 přišli oba bratři jako poddůstojníci do České Skalice a zašli si též do rodných Ratibořic. U rybníčku v parku se ptali zahradnického pomocníka pana Josefa Žaluda, pozdějšího zahradníka v České Skalici, bydlí-li zde posud dvorní zahradník Gottlieb Bosse. Byl to jejich dobrý známý a soused, pokud Panklovi bydlili v Ratibořicích. Pomocník vedl je ke květinářskému skleníku. Oba bratři zašli za skleník a Gustav ukazoval Ottovi okno v přízemku zadního traktu dvora se slovy: »Kennst du unsere Wohnung? (Znáš naše obydlí?)«

**) Václav Kapoun, *1792, +1876), v »Babičce« přezdívaný Kohoutek, byl invalida z Napoleоновých válek; zprvu jako ponocný a také vrátný, později kastelán v zámku, byl v službách vévodkyních i dalších jejich nástupcův obého panství.*

Galerie osob v »Babičce« Boženy Němcové.

Hlavní osoby v »Babičce« jsou vylíčeny v 13. ročníku vlastivědného sborníku »Od kládkového pomezí«. Jsou to: »Babička“ Boženy Němcové, Paní kněžna z »Babičky« B. Němcové, Kristla Celbová z hospody ratibořické (Mančinka), Panklova rodina (Kohoutek).

Pan otec.

Mlynářem byl Antonín Ludr; otec jeho Antonín Ludr ze Suchovršíc přinášel se r. 1771 do ratibořického mlýna vzav si za manželku Annu, dceru po mlýnáři Josefu Hejnovi. Otec Ludr si vystavěl v lukách při mlýnském náhoně dřevěnou chalupu č. 7 na katastru ryznburském, mylně nyní považovanou za »staré bělidlo«. V ní však Panklova rodina nikdy nebydlila. Na kabřinici lomenice se čte nápis: »Postaveno s nákladem Antonína Ludra a Anny manželky jeho 30. Juli 1796.« Syn jeho v »Babičce« měl s první manželkou Josefou, rozenou Vaněčkovou ze Sněžného (*1776) tři dcery: Josefu, jež byla blbá, Františku a Marii (*1815), již říkali Mančinka. Ludr odebíral české noviny. Doma choval též sešlou Hájkovu kroniku, již prodal Vincenci Rintovi, řezníku a hospodskému v České Skalici. Týž dal kroniku opravit a půjčil ji opět mlýnáři Ludrovi, u něhož potom nadobro uvázla. Panímáma mlynářka zemřela 3. ledna 1829. Po svatbě nejmladší dcerky Mančinky 3. listopadu 1841, provdané ve věku 26 let za Antonína Toberného, bohatého mlynáře v Másti u Dobrušky, prodal pan otec Ludr svůj mlýn r. 1842 náhodskému panství za 14.000 Fl konv. mince a odstěhoval se do Chvalkovic, odkud byla jeho druhá žena Marie, rozená Šubertová, a kde koupil domek. Ovdověv r. 1852 po druhé, dal si ještě za živa pro sebe zhotoviti dubovou rakev a čekal na smrt, která přišla si pro 80letého stařečka před sv. Václavem roku 1856.

Hospodský.

V letech 1806—1829 byl hospodským František Celba, po něm pak syn Dominik. Celba starší měl v manželství deset dětí; Kristla byla osmou v pořadí. Byl též panským štěpařem maje na starosti ovocnou školku nad hospodou. Hospoda byla dřevěná o velké světnice a přístěnku; prodávaly se tu lihoviny a tabák. Hned nad hospodou ve stráni stála chaloupka, v níž bydlil Celbův švagr, krejčí. Pod chaloupkou byl sklep, kam se chodilo ze záspi hospody přes dvorek po schodech pro pivo. V hospodě bývaly »muziky«, k nimž se scházela omladina z okolí i z městečka. Ke konci letní roboty k občinkám scházivali se robotníci a při kolovratě oslavovali občinky. V r. 1843 vystavěl Celba novou zděnou hospodu, již syn jeho Dominik r. 1858 prodal náhodskému panství. Kovárna v letech 30. a 40. zde nestávala. Ze dvora jezdili do kovárny buď ve Skalici nebo ve Světlé ke kováři Hykovi.

Pan myslivec.

V době děství Barunky Panklové byl na Ryzmburku myslivcem Karel Merker (*1788, +1872), před ním Alois Kobr, po něm od r. 1839 Ratayský. Merkrova první paní Jana bývala dříve komornou »Její Jasnosti panující vévodkyně ze Zaháně, paní panství náhodského.« Merker byl u vévodkyně oblíben, takže ho kolem roku 1820 povýšila za nadlesního. Z Ryzmburku se dostal do Ratibořic a poté do Dubna za lesnístra. Avšak pan myslivec ryzmburský, jak jest líčen v »Babičce« a v lidové povídce »Chudých lidech«, jsou dvě různé, protichůdné povahy, že je nelze srovnávat. První byl povahy dobré, vlídné, soucitné, lidumilné, přející chudině, jenž v Proškovic-Panklově rodině býval hostem milým, vitaným; druhý však byl muž zlý, urputný, pánovitý, nepřítel chudiny. Obě ty různé povahy měly by býti sloučeny v osobě jedné? Nadlesní Karel Merker stříleje pro svou zálibu kachny u rybníku v Červeném Kostelci v čase letního vedra a sucha způsobil z neopatrnosti v pondělí, 11. srpna 1831 ohromný požár. Lid potom zesměšňoval Merkra písničkou, jejíž začátek zněl: »Obrjégr, dobrý střelec, zapálil v létě Kostelec.«

Kdyby Panklova rodina žila v takovém poměru přátelském s Merkrovy, jako s rodinami Ludrova a Celbovou, nebyla by Božena Němcová v »Chudých lidech« tak ostře psala a odsoudila Merkra. Nad to se o paní Johaně Merkové ve svých »Zápisích« zmiňuje takto: kastelán par Dieu a Madame Merker. Němcová, líčící v »Babičce« ryzmburského pana myslivce, měla na mysli zřejmě bodrého myslivce Jana Sedláčka v lukách na pokraji bažantnice ratibořické, s jehož dětmi chodila Barunka do školy českoskalické.

Pan kmotr Stanický.

Pan kmotr byl panský kuršmíd či zvěrolékař, také hostinský »U českého lva« ve Skalici. Jmenoval se správně Josef Steidler. Hěla Stanická byla jeho dcerka Helena, později provdaná Böhmová. Stanický se svou manželkou Rosalií žili v přátelském poměru s rodinou Panklovou. Steidler byl svědkem při oddávkách manželů Panklových ve farním chrámu ve Skalici. Později buď on sám nebo jeho manželka, ano též i dcera Helena byli v kmotrovském poměru ke dvanácti dítkám Panklovým. Při svatbě Betty Panklové s Josefem Němcem byla Hěla Stanická družičkou a pan Stanický svatebním svědkem. Mladistvá Barunka bývala často návštěvou u Hély Steidlerovy v hostinci »U českého lva« ve Skalici. Milé děvčátko si získalo lásku paní kmotry. Někdy se tu zdržela přes noc. Děvčátka, ubírajíce se spat do pokoje v prvním patře, vyprávěla si pohádku o kočičím sněm. V noci pak se zdálo Barunce o pannách, jichž bylo šestnáct, o jejich zaopatření a o princezně Armině. Od r. 1837 do r. 1847 pořádal tu v zahradním paviloně fundatista na malé faře ve Skalici, P. František Hurdálek, chvalně známé jiřinkové výstavy, s nimiž byly spojeny »jiřinkové plesy«. Byly navštěvovány vybranou společností. Plesů i výstav zúčastnil se zejména dramatický spisovatel V. Kl. Klicpera, profesor v Kradci Králové, knihtiskař Jan Hostivít Pospíšil, spisovatel Josef Myslimír Ludvík, dr. Jan Čejka, Božena Němcová, profesor Josef Fr. Smetana z Plzně a j.

Viktorka (*1792 — +1868).

Byla to manželská dcera chalupníka Antonína Žida či Zídka nebo Zítka v Červené Hoře a Anny, rozené Lelkové ze Třtice. Chodila do jednotřídní farní školy v sousední obci Slatině za řekou Úpou, kam byly přiškoleny dívky červenohorské až do 1. března 1810. Byla panna švarná jak malovaný obrázek a veselá jak šotek. Sloužila na Žernově u Antonína Šimka. Ve francouzských válkách leželi ve vsi posádkou myslivci. Jeden z nich, černý myslivec, namluvil si Viktorku. Seznámil se s ní o svatojánské pouti v Studnici. Rodiče však bránili této známosti. Po odchodu posádky Viktorka šla sloužit do statku Hanušova v Olešnici. Tesknotou po myslivci se roznehohla a přestala těžkou nemoc. Táhlo ji to do světa za myslivcem. Ušla ze služby a dostala se za milým do Josefova a potom do Hradce Králové. Láska myslivcova zatím ochladla. Zhrzena a zklamána »pomátla« se Viktorka na smyslech s útěžkem se vrátila do rodné krajiny. Domů se však nevrátila. Potulovala se po krajině už jako »padlá« holka. U Žebrácké rokly při řece nad Červenou Horou uvrhla plod své nešťastné lásky do vody. Od té doby sedávala často u ratibořického splavu a zpívala svému utopenému dítku ukolébavku. Někdy zanotovala si veselou písničku:

»Ach, ty lásko srdce mýho,
co pak mně tak odpiráš,
když mě vidíš ztrápenýho,
přeci lásky odpiráš?
Jak pak nemám odpirati,
když tě vidím starýho,
dávno jsem zamilována
do jednoho mladýho.

Ach, ty osle, starej kozle,
radš' bys ty se v zeli pás',
holka jsem jak majolenka,
jen si z tebe dělám špás.
Já jsem holka ještě mladá
jako v poli oliva,
srdce v těle jen vesele
radosti se rozplývá.

Po každé sloce zabřebentila po vojensku: »Bassama rentete, bassama struny!«

V pokročilém věku 42 let Viktorka povila druhé dítko, chlapečka Jana; narodil se jí v Červené Hoře. O jeho osudu není nic známo. Mírná, duby zarostlá stráň na levém břehu Úpy pod Žernovem byla jí domovem. Tam leží známý »Viktorčin kámen«, dříve volný, se všech stran přístupný, dnes již v dubině v bujném podrostu ukrytý. Pod tímto balvanem byla sluj, v níž Viktorka nocovala. Až do své smrti byla tichým, neškodným bláznem. Smrt si pro ni přišla v podzim r. 1868. Nalezli ji polomrtvou ve Zličí na Kaněrově stráni nad Úpou. Odvezli ji do rodné obce, kde zemřela tělesnou sešlostí u věku 76 let. Pochovali ji na hřbitově v červeném Kostelci.

Komtesy.

Věvodkyni Zaháňskou provázely dvě mladé, osiřelé schovanky z jejího přibuzenstva. V »Babičce« vystupuje jenom komtesa Hortensie. Byla to Luisa Segnoret de Viliers. Milostný její poměr s italským malířem byl smyslén. Vévodkyně provdala obě v Ratibořicích současně v týž den. 25. července slavily obě sňatek v zámku. Ve farní matrice v České Skalici zapsán jest oddací zápis ve zkratce:

»25. Juli 1829 (Ženich.) Jeho Blahorodí pan Bedřich z Piatoli, c. k. nadporučík 4. kyrysnického pluku korunního prince Ferdinanda, manželský syn Jeho Blahorodí pana Scipia z Piatoli, císařského státního, ruského tajného rady a Juliány, rozené baronesky z Witinhofu; ženich 29 let. (Nevěsta:) Slečna Luisa Segnoret de Viliers a matky Esthery, rozené z Chek; nevěsta 25 let, oba evangelíky oddával pastor Martin Malát z Černilova. »25. Juli 1829 (Ženich.) Jeho Vysokoblahorodí pan Fabián, hrabě z Dohna, majitel panství v královském Pruském Slezsku, syn pana Fabiána, hraběte z Dohna; ženich 23 roky. (Nevěsta:) Maria, slečna ze Steinachu, schovanka Její Jasnosti paní vévodkyně Zaháňské, manželská dcera pana Karla Steinacha, majitele rytířského sídla v království Saském v Brumensrode, a matky Marie ze Steinachu, rozené hraběnký ze Schlenburku; nevěsta 21 rok; oba evangelíky oddával pastor Martin Malát z Černilova. O obou komtesách vyprávělo se mezi lidem, že byly nemanželskými dcerami »hercočky«.

Jakub Míla.

Žernovský selský synek jmenoval se vlastně Jakub Míl; chodil do školy do Červené Hory. V »Zápisích« Boženy Němcové o něm čteme: »Jakub Míla, krásný sedlák«. V jejich »Aforismech« jest poznamenáno: »Apollonská tvář«. V »Babičce« Míla uváděn jest jako Kristlin ženich. Příběh o obou snoubencích jest smyšlen a zpracován r. 1842 v lidové povídce »Dlouhá noc«. Míl byl později lesním hajným na Ryznburce.

Pan Bayer

byl myslivcem ve službách hraběte Aichelburka v Krkonoších. S plavbou dříví na Úpě z maršovských lesů dostal se každoročně z jara dolů do Ratibořic, České Skalice a Jaroměře.

Tomeš

slul správně Václav Tomek, chalupník v Žernově. S Jakubem Mílem chodil do školy v Červené Hoře.

Mojžíš.

Podle »Zápisek« B. Němcové byl tak zvaný »dlouhý Mojžíš« ovčáckým mistrem v ratibořickém dvoře a Kudrna byl jeho »mejistříkem« čili příručím.

Taliján

byl dle zápisek »Vlach Siecolo«; měl známost se správcem Márinkou, jež marně čekala, že ji pojme za choť.

Správčovic rodina.

V třicátých letech byl ve dvoře správcem František Elgers, otec dvou dcer, Marie a Heleny. Po něm r. 1835 stal se správcem František Wisgrill.

Karel Pleskač.

INSPIROMAT

V. Poslední slova známých lidí
nejdou vždy autentická.

Je to tam velmi krásné
THOMAS ALVA EDISON, když
se chvíli před smrtí probral
z mrákot, 1931

Zvláštní pohled na starého člověka,
kterému se nechce umřít
EBENEZER ELIOT, anglický
básník, 1849

Sbohem a pamatujte mých slov!
EPIKUROSOVI 270 př. n. l.

Netrpím, přátelé, jenom existovat
mi dělá jisté potíže
BERNARD DE FONTENELLE
1757

Když přijde pan Selwyn, pozvěte
ho dál. Jestli budu živ, rád ho uvidím,
když budu mrtev, uvidí mne
rád on
HENRY FOX, anglický státník, 1774

Umírajícímu nejde nic snadno
BENJAMIN FRANKLIN 1790

Krmte je, až tu nebudou
GIUSEPPE GARIBALDI o ptácích
za oknem, 1882

Drahý pane Verniere, neobtěžoval
by vás to příliš, kdybych vás
požádal, abyste mne navštívili?
Oči mi neslouží a nemohu chodit.
Jsem velmi nemocen. P. G.
PAUL GAUGUIN posílá tímto
lístkem misionáře o pomoc; byl
však, než pomoc přišla, nalezen
mrtev, 1903

Otevřete i druhou okenici, ať je tu
více světla
JOHANN WOLFGANG GOETHE
1882

Neplač, co jsem udělal, bylo pro
nás všechny nejlepší. Nemá to
smysl. Nikdy bych se nezbavil té
deprese
VINCENT VAN GOGH bratři,
1890

Mám dost, přáteli, ty se zachraň
GUSTAV ADOLF při bitvě u
Lutzeny 1632

Jen jediný člověk mi rozuměl
...a ani ten mi nerozuměl
GEORG WILHELM FRIEDRICH
HEGEL 1881

Bůh mi odpustí, je to ostatně jeho
řemeslo
HEINRICH HEINE 1856

Chystám se na svou poslední cestu,
na velký skok do tmy
THOMAS HOBBES 1679

Sancta simplicitas (Svatá prostota)
JAN HUS, vida jakousi stařenku
příkládat poleno k hranici, 1415;
patrně legenda

Ježto mě ten kašel udusí, zapřísahám
vás, dejte otevřít mé tělo,
abych nebyl pohřben zaživa
FRYDERIK CHOPIN 1849

Naopak!
HENRIK IBSEN, na slova své
ženy: Podívejte, už bude zas brzo
v pořádku, 1906

To stačí!
EMMANUEL KANT, patrně
o prožitých osmdesáti letech,
1804

Chtěl bych, aby ten tragický výstup
byl už u konce, a doufám, že

jej podám s patřičnou vážností
EDMUNT KEAN, anglický herec,
1883

Cítím, jak nade mnou rostou
květy
JOHN KEATS 1821

Kéž by si mou hlavu mohl vzít
někdo jiný
GOTTFRIED KELLER 1890

Žádný inteligentní panovník
nepřišel. Nikdo v království mne
nechce za učitele. Nastal čas
zemřít
KONFUCIUS 479 př. n. l.

Sto čtyřicet čtyři!
THOMAS FANTET DE LAGNY,
francouzský matematik; když už
dlouho neodpovídal na otázky
a pak se ho zeptali, kolik je
dvánáct na druhou, 1784

Proč pláčete? Myslela jste, že
budu žít navěky? Předpokládal
jsem, že umírání je daleko těžší
LUDVÍK XIV. své milence
Madeny de Maintenon, 1715

Pro mne je to docela přirozené.
Znepokojuje mne to jen kvůli
tobě
MAURICE MAETERLINCK své
ženě 1949

Mozart!
GUSTAV MAHLER, s úsměvem
začal dirigovat neviditelný
orchestr, 1911

Promiňte, pane, neudělala jsem
to schválně
MARIE ANTOINETTE, když
šlápla katovi na nohu, 1798; zřejmě
tendenční legenda

Sire, jsem vám povinen vším,

a myslím, že vám nezůstává
nic dlužen, když vám teď dávám
Colberta
MAZARIN Ludvíku XIV., 1661

Pomozte mi prosím vystoupit
nahoru. K tomu, abych sestoupil,
už pomoci potřebovat nebudu
THOMAS MORE, na popravišti
1535

Neříkal jsem vám, že jsem to
psal pro sebe?
WOLFGANG AMADEUS MOZART
o Requiem 1791

To je konec. Běda mi!
MODEST PETROVIČ MUSORGSKIJ
1881

Hlava armády (Těte darmée)
NAPOLEON BONAPARTE 1821

Svým nepřátelům odpouštět
nemusím. Všechny už jsem je
dal postřílet
RAMÓN MARIA NARVAEZ,
Španělský státník a generál,
1868

Jaký umělec světu odchází!
NERO CLAUDIUS CAESAR,
zasadiv si ránu dýkou, 68

Pojďte sem a podívejte se, jak
dovede umírat maršál Francie
MICHEL NEY na konci bitvy
u Waterloo 1815

Ven!
NICCOLO PAGANINI, když
kanovník Caffarelli vrazil do
pokojů nemocného: „Ah, ah,
pane Paganini, teď už to
nepůjde vzrát na skřipky,“
1840

Je zle, velmi zle!
FRANTIŠEK PALACKÝ 1876

Zdroj: Inspiromat 1964.

ŽERTOVNÉ OBRÁZKY

Zpracoval: ing. Jindřich Buchal, ČSA 821, Nové Město nad Metují, 54901.
www.novomestskykuryr.info.

Zveřejněno v „Novoměstském kurýru“ vždy poslední den v příslušném měsíci.
Není určeno pro tisk. © Jindřich Buchal.

Opočenský zámek - kočár ve vstupu na nádvoří. Foto J.B.

Vyhlídkové místo v parku Zámeckého letohrádku. Foto J.B.